

Velik ljudski praznik

Padec meje med Slovenijo in Italijo

Foto DPD

Uvodnik

Andrej Bratuž

Iz starih v nove čase

Ob koncu leta je vedno čas za obračun opravljenega dela. Že posameznik tedaj pogleda, kako je potekala njegova življenjska pot. Vpraša se, če je opravil morda v začetku leta zastavljene si naloge, če in koliko jih je ali ni izpolnil. Enako pregled opravljenega dela kot obračun naredi tudi skupnost, ki kot posameznik išče odgovor na svoja bivanjska vprašanja.

Vse to seveda velja tudi za našo narodno skupnost. Problemi, ki zadevajo našo manjšino, so na dlani. Zato se ob koncu tekočega leta kot posamezniki in kot skupnost zamislimo in pretresimo vsa rešena in (morda še bolj) nerešena vprašanja. Uspehi in neuspehi se nam kar sami pokažejo kot v ogledalu. Ti pa so vsakdanji del naše stvarnosti. Italijanski filozof zgodovine zgodnjega razsvetljenstva Giambattista Vico tako slikovito omenja ta zgodovinski proces. To so zanj *corsi* in *ricorsi*, kar bi v bistvu odgovarjalo vzponom in padcem, ki sestavljajo naše zgodovinsko dogajanje in to zlasti v narodnih in družbenih skupnostih. Razmotrivanje v našem primeru seveda zadeva slovensko narodno skupnost v Italiji. Sami že kot časopis tedensko podrobno sledimo razvoju naše manjšine in beležimo njene uspehe in neuspehe, njen boj in dosežke na vseh področjih javnega življenja in delovanja. Nam vsem je dobro znano politično in socialno stanje, v katerem živimo. Seveda je tu predvsem nujno živ odnos z italijansko večino. V tem okviru se torej dialektično oblikuje vsakodnevni dialog in odpirajo nove možnosti za reševanje naših še odprtih vprašanj. Gotovo smo med letom 2007 Slovenci dosegli nekaj lepih uspehov in to zlasti v uresničevanju zaščitnega zakona št. 38/01. Vlada je namreč odobrila seznam 32 občin, ki jih je predložil paritetni odbor.

/ stran 2

Poslanica papeža Benedikta XVI. za svetovni dan miru, 1. januar 2008 "Človeška družina - skupnost miru"

Vtorek, 11. decembra 2007, je izšla papeževa poslanica za svetovni dan miru, ki ga Cerkev obhaja 1. januarja. Sveti oče se s poslanico obrača na vse ljudi in jih poziva h globljemu zavdanju, da vsi pripadamo eni človeški družini, in k zavzemanju za sožitje na zemlji, od katerega je odvisen resnični in trajni mir. Papež je povabil tudi k molitvi za veliki Božji dar miru.

Na začetku novega leta papež Benedikt XVI. vsem ljudem na zemlji vošči mir in jim želi posredovati sporočilo upanja.

Prva oblika skupnosti med ljudmi je tista, ki izvira iz ljubezni med možem in ženo, ki se za vselej drug drugemu zavežeta in se odločita, da bosta skupaj zgradila novo družino. Tudi narodi na svetu so povabljeni, da živijo v duhu solidarnosti in sodelovanja, saj sestavljajo eno samo človeško družino.

Na zakonski zvezi med možem in ženo utemeljena naravna družina je prvi prostor "humanizacije" osebe in družbe ter predstavlja zibelko življenja in ljubezni. Upravičeno zato družino označujemo kot prvo naravno celico družbe in kot Božjo ustanovo. Zdravo družinsko okolje otrokom posreduje temeljne vrednote miru, kot so: pravičnost in ljubezen med brati in sestrami, avtoriteta staršev, ljubeča skrb za bolne in ostarele, vzajemna pomoč v raznolikih potrebah, odprtost do drugih ter odpuščanje. Družina je zato prva in nenadomestljiva vzgojiteljica za mir ter temelj družbe, ker svojim članom omogoča izkusiti, kaj je mir.

Družini je zaupana vzgoja otrok, zato ima tudi poseb-

ne pravice. Splošna deklaracija človekovih pravic pravi: "Družina je naravna in temeljna celica družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva." Tudi Sveti sedež je družini priznal posebno dostojanstvo, ko je leta 1983 izdal Listino o pravicah družine. Naštete pravice so izraz in jasna razlaga naravnega prava, ki je zapisano v človekovo srce, zato vsakršno omejevanje družinskih pravic ogroža temelje miru, saj zamegljuje resnico o človeku.

Vse, kar družino ovira pri njenem poslanstvu, načenja tudi mir v narodni in mednarodni skupnosti. Družina potrebuje dom, delo, šolo in medicinsko oskrbo. Družba in politika morata skupaj pomagati družini na vseh omenjenih področjih. Posebno odgovornost pri predstavljanju spoštljivega odnosa do družine, njenih pričakovanj in pravic ter lepote družinskega življenja imajo tudi sredstva družbenega obveščanja.

Človeštvo je ena velika družina, njen dom pa je Zemlja. Ljudje ne živimo drug z drugim naključno, ampak kot bratje in sestre skupaj korakamo po isti poti. Vsak se mora potruditi, da živi odgovorno pred Bogom, saj le On daje življenje vsemu, kar biva. Iz tega spoznanja izvira vrednost vsakega človeka, ki je pogoj za spravo med ljudmi. Brez te presežne komponente je družba samo skupina sosedov, ne pa skupnost bratov in sester.

Dom človeške družine je Zemlja in človeku je bila zaupana skrb za stvarstvo. Pri varstvu okolja mora pred egoističnimi interesi zmagati dobro vseh. Tudi prihodnje generacije imajo pravico uživati na Zemlji.

Prav tako ne smemo pozabiti na revne, ki v mnogih primerih niso deležni dobrin sveta. Človeštvo se veliko ukvarja z okoljevarstvenimi vprašanji. Razvojne strategije na področju ekologije morajo zagotoviti blagor vsem, nastali finančni stroški pa morajo biti pravično razporejeni.

Na področju upravljanja z energetskimi viri je nujno pospešiti dialog med narodi. Tehnološko razvite države se morajo na eni strani na novo opredeliti do visoke potrošnje, na drugi strani pa morajo skrbeti za pametne naložbe v energetske vire ter za izboljšanje preskrbe z energijo. Mlade industrializirane države se večkrat okoriščajo na račun revnih dežel.

Pogoj za mirno sožitje je spoštovanje duhovnih in etičnih vrednot. Mir v družini je mogoč, če more družina z delom, varčevanjem in sodelovanjem vsakemu članu zagotoviti dostojno življenje. Človeška družina, ki se je z globalizacijo tesneje povezala, poleg skupnih vrednot potrebuje gospodarstvo, ki skrbi za skupno dobro na svetovni ravni. Odnosi med posameznimi ljudmi in narodi morajo biti korektni in pošteti. Preudarna raba virov in poštena razdelitev dobrin zadevata predvsem revne države. Pri nujenju pomoči se je potrebno izogniti dragemu birokratskemu aparatu.

Ključni princip sobivanja velikih skupnosti je skupno sledenje začrtanim smernicam. Za zagotavljanje miru je potrebna takšna zakonodaja, ki preprečuje vsakršno samovoljo in šibkejši štiti pred močnejšimi. Pravna norma, ki ureja medčloveške odnose, temelji na moralnem zakonu. Če zakonodaja, ki ureja mednarodne odnose, želi biti učinkovita, mora za svoje izhodišče vzeti moralni zakon, ki opredeljuje dobro in zlo ter pravičnost in nepravičnost.

/ stran 4

Naša spletna stran

Povejte, kaj mislite!

www.noviglas.eu/blog

Voščilo

Vsem bralkam in bralcem, sodelavcem in sotrudnikom se ob izteku leta zahvaljujemo za zvestobo in vsem iskreno želimo obilo dobrega v novem letu 2008!

Uredništvo

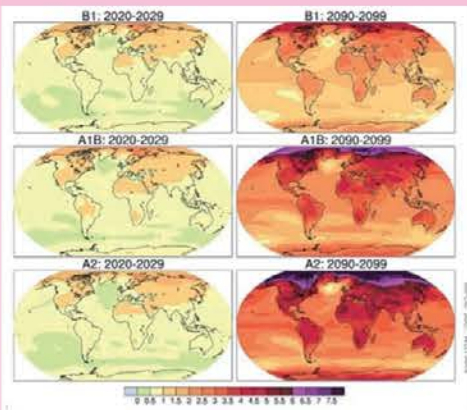

Evropske teme - Naše teme

Bali 2007 uspeh ali neuspeh

Ministrsko zasedanje držav pogodbenic okvirne konvencije Združenih narodov o podnebnih spremembah (UNFCCC) se je končalo; odprla pa se je debata o uspehu oz. neuspehu klimatske konference na Baliju.

Mnogi menijo, da je bilo zasedanje uspešno, saj je kar 190 držav (tu štejemo vse velike industrijske sile, vključno z ZDA) podpisalo dogovor o začetku pogajanja, ki naj bi se leta 2009 zaključilo s sestavo novega dokumenta, ki bo dal obvezujoče smernice za znižanje emisij toplogrednih plinov. V danski prestolnici naj bi namreč prav čez dve leti slovesno podpisali nov okoljski sporazum, ki bo stopil v veljavo leta 2012, ko bo potekla veljavnost zastarelemu in neučinkovitemu Kyotskemu protokolu. Veliko pa je tudi razočaranih, saj so pričakovali, da bi bili sklepi konference veliko bolj otipljivi in da bi v njih navedli točne omejitve onesnaževanja za posamezne razvite države.

Pomembno je tudi podčrtati, da je Evropa odlično odigrala svojo vlogo in da ima res velike zasluge, da je do teh pomembnih premikov prišlo. Evropa, ki je trenutno eden najbolj doslednih zagovornikov znižanja emisij toplogrednih plinov, je namreč že pred sklicem konference enostransko odločila, da bo ne glede na uspeh zasedanja na Baliju znižala emisije ogljikovega dioksida za 30% do leta 2020. Gre za izredno pomembno, skoraj nujno odločitev, še posebej, če pomislimo, da države v hitrem razvoju, kot sta Indija in Kitajska, iz leta v leto močno povečujejo emisije toplogrednih plinov. Prav ta načelna odločitev je omogočila, da so se v debato o omejevanju emisij toplogrednih plinov konstruktivno vključile tudi države v zelo močnem razvoju, kot so Indija, Kitajska in Rusija, ki so bile do danes zelo skeptične do Kyotskega protokola. Ta preobrat je posledično močno ošibil stališča ZDA, ki so nedvomno najbolj onesnažujoča država na svetu, obenem pa tudi najbolj skeptična do svetovne klimatske politike. ZDA so namreč najbolj odločno nasprotovale točnemu določanju omejitev emisij toplogrednih plinov, kar pa je glasno zahtevala Evropa, ki je želela, da bi v podpisani okvirni dogovor vključili tudi konkretno določilo o zmanjšanju za 25 do 40% emisij toplogrednih plinov v primerjavi z emisijami iz leta 1990.

Močan spor med ZDA in EU se je zgledil prav v zadnjih urah, ko so osamljene ZDA pod pritiskom vseh prisotnih sprejele kompromisni dogovor, ki ohranja vse temeljne točke predstavljenega sporazuma, a eksplicitno ne predvideva konkretnih števil znižanja emisij. Debata o tem, če je to uspeh ZDA ali poraz Evrope, v tem trenutku verjetno ni bistvena. Temeljnega pomena je dejstvo, da tudi ZDA pristopajo h grajenju svetovne klimatske politike, brez česar bi bil vsak dogovor nesmiseln. To pa opazovalci jemljejo kot zelo velik uspeh, saj je pred očmi vseh, da se izteka drugi Bushov mandat in da se z novim predsednikom morda res odpirajo možnosti za drugačno okoljsko politiko ZDA.

Zato, čeprav dogovor ne nosi v samem besedilu konkretnih števil o znižanju emisij, v opombah nedvoumno sprejema zaključke Mednarodne skupine ZN o podnebnih spremembah (ICPP), ki dokazujejo, da je v obdobju 2020-2050 nujno potrebno znižati emisije toplogrednih plinov v ožrčje od 10% do 40% v primerjavi z emisijami iz leta 1990, od leta 2050 do leta 2099 pa jih je treba še dodatno znižati za 50% do 95%, da omejimo otoplitev planeta le za 2° C. To so torej dovolj jasni okviri, ki bodo močno pogojevali pisanje novega dogovora o podnebnih spremembah, ki naj bi pomenil začetek neke radikalne spremembe svetovne industrijske in energetske politike.

Peter Černič

Slovesno podpisana v Lizboni

Reformna pogodba
Evropske unije

Po več kot dvoletnem kriznem obdobju, ki je nastalo zaradi zavrnitve evropske ustavne pogodbe na referendumih v Franciji in na Nizozemskem leta 2005, je sedaj Evropska unija končno prebrodila krizo z dogovorom o novi, reformni pogodbi povezave, ki so jo najvišji predstavniki vseh 27 članic slovesno podpisali minulega 13. decembra v portugalski prestolnici Lizboni, po kateri se bo pogodba tudi imenovala. Vsi evropski voditelji in vodje diplomacij so ta dogodek ocenili kot nekakšno novo rojstvo Evrope, ker postavlja temelje za njen sedanj in prihodnji razvoj. Tako je portugalski predsednik kot predsedujoči Uniji podpis pogodbe označil za pomembno zgodovinsko etapo, s katero "so se odprle nove poti upanja k evropskemu idealu".

Predsednik evropske komisije Manuel Barroso pa je dejal, da je sedaj po rešitvi notranjih institucionalnih vprašanj nastopil čas, da se Evropa obrne navzven in se spopade z globalnimi problemi. Lizbonska pogodba bo vsekakor okrepila demokracijo in s komunitarno metodo odločanja priznala več pristojnosti evropskemu parlamentu.

S podpisom omenjene pogodbe se je sedaj začelo obdobje ratifikacij, ki je bilo, kot znano, usodno za njeno predhodnico, to je evropsko ustavo. Zato je predsednik evropskega parlamenta Pötering pozval vse članice povezave k hitri ratifikaciji novega temeljnega dokumenta EU. Želja vseh v EU je namreč ta, da bi vse države pogodbo potrdile s parlamentarno ratifikacijo (samo Irsko ustava obvezuje, da pogodbo potrdijo državljani na referendumu), tako da bi stopila v veljavo v začetku leta 2009. Spremljanje postopka ratifikacije bo tudi ena

od prednostnih nalog predsedovanja Slovenije Evropski uniji v prvi polovici leta 2008.

Nova pogodba o delovanju institucij EU ohranja večino vsebine predhodne ustavne pogodbe, ne pa tudi njene oblike. Ena njenih temeljnih točk je zlasti krepitev odločanja s kvalificirano večino namesto soglasja. Ohranja tudi novosti iz ustavne pogodbe, kot je, recimo, funkcija "zunanjega" ministra, ki je preimenovan v "visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko". Število sedežev v Evropskem parlamentu se zmanjša od 785 na 750. Zmanjša se tudi število komisarjev in predvideva se možnost legalnega izstopa iz EU. Na zahtevo Poljske bo novi sistem odločanja z dvojno večino začel veljati leta 2014. Po šestem členu nove pogodbe EU postane listina o temeljnih pravicah državljanov EU pravno zavezujoča, to se pravi, da

José Manuel Barroso

ima enako veljavo kot pogodba sama, čeprav ni vanjo formalno vključena. Listino so voditelji EU sprejeli že leta 2000 v Nici in je bila sestavni del zavrnjene ustav-

ne pogodbe. Pred nedavnim lizbonskim vrhom so predstavniki treh osrednjih institucij povezave (predsednik evropske komisije Barroso, predsedujoči Evropskemu svetu Socrates in predsednik Evropskega parlamenta Pötering) na zasedanju Evropskega parlamenta v Strasbourgu 12. decembra slovesno podpisali in uradno razglasili omenjeno listino o temeljnih pravicah, ki jih bodo državljani Unije lahko uveljavljali tudi pred sodiščem evropskih skupnosti. Ne bodo pa te možnosti imeli državljani Velike Britanije in Poljske, ker ti dve državi na lastno pobudo nista pristopili k temu dogovoru.

Po podpisu reformne pogodbe v Lizboni 13. decembra so se voditelji držav in vlad članic EU preselili v Bruselj, kjer so obravnavali druge skupne probleme in med temi predvsem status Kosova. Poudarili so, da je rešitev vprašanja Kosova nujna za stabilnost zahodnega balkanskega območja. Strinjali so se tudi, da trenutni status Kosova ne more trajati v nedogled, zato je nujno, da se zagotovi demokratična rešitev ob spoštovanju pravic manjšin ter njihove kulturne in verske dediščine. Po mnenju EU

so izčrpane vse možnosti za neposreden sporazum med Beogradom in Prištino. Voditelji 27 držav članic EU so soglasno sklenili poslati na Kosovo civilno misijo, ki naj bi pomagala pri prenosu administrativnih dolžnosti na domače organe. Misija naj bi štela do 1800 ljudi (policisti, preiskovalci in sodniki). S tem se je EU obvezala, da prevzame vodilno vlogo pri rešitvi kosovskega vprašanja v širši strategiji na zahodnem Balkanu. Jasno politično sporočilo so poslali tudi Srbiji. Unija namreč želi pod obstoječimi pogoji pospešiti njeno približevanje k povezavi.

Evropski voditelji so na bruseljskem srečanju podprli ustanovitev t.i. skupine za premislek oz. odbora uglednih osebnosti, ki bodo razmišljali o prihodnosti Unije v obdobju 2020-2030.

Alojz Tul

S 1. strani

Iz starih v nove čase

To je potem s svojim podpisom uresničil tudi predsednik republike Napolitano. Sedaj so na vrsti krajevne uprave, ki morejo vse to udejanjiti. Seveda ne gre brez težav, zlasti tam, kjer so na oblasti desnorske stranke (kot npr. v Go-

rici). Nedvomno je še negativno odmevalo dejstvo, da glede statuta dežele Furlanija Julijska krajina ustavna komisija poslanske zbornice noče priznati štirijezičnosti dežele, češ da posebne avtonomije ta ni dobila zaradi prisotnosti manjšin. To pa

sploh ne drži.

Slovenija vstopa prav v tem času v schengensko območje. O vsem tem smo že pisali. Sedaj pa potekajo na mejnih področjih med Slovenijo in Italijo proslave, ki želijo slovesno obeležiti dokončni padec meje. Ob prisotnosti najvišjih predstavnikov obeh držav in Evropske unije prav te manifestacije potrjujejo skupnega evropskega duha na našem področju. Vse to še posebej pozdravlja slovenska narodna skupnost v Italiji.

Republika Slovenija bo z novim letom prevzela polletno predsedovanje Evropske unije. To je eden izmed zgodovinskih izzivov za še mlado slovensko državo. Evropa sama gleda na to z optimizmom in veliko pričakuje od tega. Slovenska država bo tudi prva izmed številnih novih članic Evropske unije, ki bo imela to pomembno vodilno mesto. Vse to Slovenci danes navdaja z velikim ponosom in veseljem.

Zato lahko vstopimo v leto 2008 z iskrenim optimizmom in to v luči novega evropskega duha, ki ga je prav padec meje še posebej obeležil.

Na dnu...

Povejmo na glas

Ko se spet odpre pot

Med spodbudnimi dogodki zadnjega časa, ki dokazujejo, da se v določnem trenutku lahko odpre pot, ki se je zdela bolj ali manj dokončno zaprta, so tudi premiki na italijanskem političnem prizorišču. Leta in leta boja med dvema političnima blokom so slednjič porodila situacijo, ki bi jo mogli označiti za brezizhodno. Namesto da bi prišlo do razrešitve in bi ena od obeh strani primerno prevladala, so lanske volitve postregle s takšno izenačenostjo, kot je verjetno ni nihče pričakoval. Usodnejše je bilo prepoznanje, da se je država politično znašla v nekakšnem brezrazčnem prostoru, v obremenjujočem zastoji, ki jemlje zagon in vse bolj navdaja javno mnenje z občutkom nemoči: ničesar ni mogoče narediti, še manj spremeniti, obsojeni smo na negibnost in najboljše je, da se z njo sprijaznimo. Slej ko prej je kot odgovor na takšno stanje iz vrst leve sredine nastala Demokratska stranka. Toliko bolj je res, da so najnovejša dogajanja znotraj desne sredine, ki se praktično vsa želi organizirati na novo, dokazala, kako je dolgotrajni mučni zastoj mimo. Podporni temelji njegove zgradbe so očitno v celoti spodkopani, zato se je nujno čim prej pomakniti naprej, kjer naj bi spet našli trdna tla ali vsaj uspešno krmarili v vrtincu hitro drveče prihodnosti.

Ko se spet odpre pot, je to vsekakor razveseljiv dogodek, ker dolgi zastoji prinašajo le škodo, saj so nasprotje tistega pozitivnega vzdušja, v katerem lahko država uspeva in s tem vsak dan ugodno vpliva prav na vse, ki

živijo v njej in ob njej. Italija je na ta način dobila možnost, da občutno izboljša svoj položaj. Seveda si ni umestno delati iluzij, da se bodo od sedaj naprej godili čudeži, toda z ukinitvijo negibnosti se je odprla pot do večletnega novega časa, ki je ne nazadnje spodmaknil jalovo tavanje v zaprtem krogu. Ne smemo namreč pozabiti, da se dandanes prav vsi, kar nas je, nahajamo v prostoru velikanskega in hitrega spreminjanja, spreminjanja, ki res da ni vsakodnevno vidno, pozornejšemu pogledu pa se ne more izmakniti. Globalizacija je v prvi vrsti zelo naglo vzpostavljane novih svetovnih razmerij in iskanje novih središč, okrog katerih se bo okrog dvesto držav razvrstilo. Posamezna država ne more črpati dovolj moči zgolj iz lastnega središča in v kolikor je, kot med drugim Italija, to počela, se pokaže, da je njen politični ustroj pretog in celo povsem neustrezen. Odpreti se je treba v smeri drugih središč, s katerimi bomo v ravnotežju. Preboj iz negibnosti je torej za državo našega večinskega naroda nujen in kot tak velik dogodek, ki bo spremenil marsikaj in predvsem vzdrževal gibanje. Seveda se bo ta preboj odvijal na italijanski način in z nepopolnostmi, kar pa je danes značilno prav za vse države, vendar bo lahko uspel, o tem ni dvoma. Koliko bo uspel, bo videti iz naboja novega volilnega zakona. Brez njega bo država izgubila sedanjí pospešek, se vrnila v zaprt krog negibnosti ter se nekoristno še bolj zaprla vase.

Janez Povše

Skupaj na novi evropski poti

Evropski narodi smo bili v zadnjih dveh desetletjih priče velikim spremembam. S padcem Berlinskega zidu so pričeli padati številni drugi zidovi in meje, ki so bile umetno ustvarjene po drugi svetovni vojni. V Sloveniji smo se po osamosvojitvi odločili za evropsko pot, saj smo v njej, tako kot drugi evropski narodi pred nami, videli priložnost, da kar v največji možni meri uresničimo svoje sanje. Tako smo v maju 2004 skupaj z italijanskimi prijatelji v Novi Gorici ter na številnih drugih krajih ob meji obeležili vstop v skupno evropsko družino. Naslednji pomemben mejnik na naši evropski poti se je zgodil januarja letos, ko je Slovenija postala članica evroobmočja.

V teh dneh zaključujemo ta del naše evropske poti. Minuto čez polnoč 21. decembra bo padla še zadnja vidna meja med Slovenijo in Italijo ter drugimi članicami Evropske unije, izginile bodo še zadnje administrativne ovire. Ob spoštovanju zgodovine, ljubezni do jezika in domoljubja se moramo zazreti tudi v skupno prihodnost. Verjamemo v evropsko idejo povezovanja ob negovanju raznolikosti, ki nas bogatijo. Od 21. decembra dalje bo lahko ta prostor, v katerega je bila doslej zarezana meja, še bolj enotno zaživel. V sožitju in sodelovanju bosta še uspešneje sobivala dva naroda, dve kulturi. Padec meje ima še prav poseben pomen za obe narodnost-

ni manjšini in prebivalce obmejnega območja, ki so se pri opravljanju vsakodnevnih opravkov, kot so vožnja v službo, šolo, obisk prijateljev, sorodnikov ipd., morali soočiti z mejnimi kontrolami. Izbrisa vidnih meja se zagotovo veselijo turistični delavci, saj ima le-ta ob slovensko-italijanski meji znaten potencial. Poleg možnosti, ki se z ukinitvijo vidne meje ponujajo za negovanje obstoječih vezi med obema narodoma, pa me izredno veseli, da se pojavljajo nove zamisli in snujejo projekti o sku-

pnem povezovanju na gospodarskem, kulturnem in drugih področjih. Želim si, da bi padec tega "zidu" še bolj odprl možnosti za prost pretok idej in pobud o skupnem sodelovanju. Dobri odnosi, ki vladajo med Ljubljano in Rimom, ustvarjajo trdne temelje in vzpodbudno vzdušje, da se ideje in načrti preselijo iz papirja v konkretne dosežke, od katerih bodo imeli koristi tako prebivalci obmejnega območja, pa tudi ostali državljani obeh držav. Slovesnost na Škofijah, s katero bomo 22. decembra obeležili vstop v schengensko območje in padec vidne meje med Slovenijo in Italijo, je posvečena prihodnosti. Našim skupnim korakom na novi evropski poti.

Janez Janša
predsednik slovenske vlade

Prostor miru in svobode za vse

Pomen odprave meje med Italijo in Slovenijo ne bo nikoli dovolj izpostavljen. To je izreden dogodek, ki presega obe državi, če ju jemljemo posamično. Tukaj ne gre samo za še en evropski uspeh Slovenije, ki je po tem, ko je sprejela evro, dosegla še en ključni cilj - vstop v schengenski prostor - prav na predvečer prevzema šestmesečnega predsedovanja EU z bližnjim prvim januarjem. V primeru Italije pa ne gre samo za priložnost za državo, ki se bo čez noč

znašla bližje srednje-vzhodnemu srcu kontinenta, tistemu bolj navdušenemu in utripajočemu. Ta meja, ki bo danes izginila, bo v prvi vrsti praznik za Evropo, ki še enkrat uresničuje svoje sanje o tem, da bi zbrala, spravila, presegla razprtje iz preteklosti in "nasprotujoče si spomine" svojih različnih narodov. Ob tej priložnosti ni

mogoče pozabiti na tisoč zgodb s tega prostora, kot tudi ne na tisto, kar je ta meja pomenila za tukajšnje ljudi. Kopičijo se belo-črni spomini na eksoduse, na borno imetje, na grmadeno na vozove, na motorno ladjo Toscana, ki je povezovala Istro in Benetke, na nesrečna mesta, prisiljena v razdelitev... Arhivski posnetki videospomina izpred nekaj let, Il mio confine - Moja meja, se vračajo v spomin skupaj z besedami avtorice, Nadje Velušček, ki jim je vdahnil življenje zgodovinar Guido Crainz: "Moja mama je bila Goričanka, moj oče iz Soške doline. Poročila sta se in meja se je zaprla za njima. Od tistega trenutka je moje življenje in življenje vseh začelo butati ob to oviro, nevidno in zato še toliko bolj neprepustno, ki je prečkala ne samo polja, ceste in vrtove, ampak tudi čustva, misli, pričakovanja."

Kmalu se bodo mladi Evropejci, ki bodo potovali po teh krajih, zavedali, da se nahajajo v bližini stare meje le s pomočjo obcestnih napisov... To se že danes dogaja na avtocestah celinske Evrope, ki tečejo po bojiščih iz prve svetovne vojne. Morda je resnična Evropa ravno ta, ki ji uspeva vedno in kljub vsemu gledati naprej, gradi nove projekte, omogočati to, kar se je še do pred nekaj leti zdelo nemogoče. Italija in Slovenija sta danes po zaslugi Schengena bližji. Naše skupnosti so si bližje. Evropa je naredila še en majhen čudež

pri gradnji celinskega prostora miru in svobode za svoje državljane.

Italija je lahko zadovoljna, ker se je v Bruslju bolj od drugih borila za ta rezultat. Rezultat, ki se uokvirja v še ambicioznejši načrt - da se skupaj z mejami danes v Evropi zamajajo tudi kategorije, ki so, začenši z Vestfalijo, ožigosale zgodovino in politiko. Če koncepta države-naroda in suverenosti pridobivata nove pomenosti, ki se ob njih pojavljajo novi procesi, ki bodo spremenili svet: integracija, omejene suverenosti, subsidiarnost, evroregija, evropsko državljanstvo... Danes, z odpravo še ene stare notranje meje, postajamo vsi nekoliko bolj evropski, postajamo izraz ideje o državljanstvu, ki ni več odvisno od krvi ali rojstnega kraja, ampak ga lahko pridobimo z odločitvijo, da bomo sprejeli nekatere temeljne vrednote. To so evropske vrednote demokracije, pravne države in spoštovanja sočloveka.

Moja želja je, da se projekt ne bi ustavil tukaj, da bi se razširil na vse balkansko območje, da bi lahko kmalu proslavljali padec drugih meja in zidov, na Hrvaškem, v Srbiji, Bosni, Makedoniji, Črni gori, Albaniji in na Kosovu. Danes je pomemben dan za Slovenijo, za Italijo in za vso Evropo, ravno tako pomemben pa je tudi za druge evropske narode, ki le nekaj kilometrov stran z upanjem in pričakovanjem opazujejo padanje starih meja. Vidijo, da Evropa drži svoje obljube, in sanjajo, da bi se čudež lahko ponovil, ko bodo čez nekaj let prišli sami na vrsto. Naloga Italije in Slovenije bo ravno ta, da se bosta trudili, da se to zgodi čim prej.

Romano Prodi
predsednik italijanske vlade

Ob praznikih Božično voščilo slovenskih škofov

"Poznate milost našega Gospoda Jezusa Kristusa! Bogat je bil, pa je zaradi vas postal ubog, da bi vi obogatili po njegovem uboštvu." (2 Kor 8,9)

V letu družine je prav, da se spomnimo, da se je Božji Sin ob svojem rojstvu odpovedal vsakemu razkošju. Videl je bisere morskih školjk, skrite diamante, rajski Hevilat, kjer so zlato, bdelij in kamen

sarjev, v zibelki, okrašeni z vsemi dragimi kamni, o katerih govori videc na otoku Patmosu, ko v duhu zre mesijanski Jeruzalem: jaspis, safir, kalcedon, smaragd ... Lahko bi se rodil v Atenah, v Filipih kakor Aleksander Veliki. Odpovedal se je vsem človeškim zakladom, le enemu se ni hotel odreči. Ob sebi je želel imeti Jožefa in Marijo, dva uboga člana družine, ki za odkup Božjega Sina nista premogla enoletnega jagnjeta. Bila sta uboga, a preže-

kralja, ki prihaja od Očeta kot ženin iz svojega bivališča." Kristus je ženin, njegova nevesta pa je Cerkev. Še več! Duhovna, zaročna, sveta ljubezen novorojenega Božjega Sina prihaja za vsako posamezno dušo, za vsakega člana naših družin. Ali je še kaj bolj osrečujočega? Novorojeni betlehemske otrok, Bog-clovek, hkrati ženin naših duš! O, brat, jaz sem bogat, pomagaj mi spoznati duše zaklad! Duhovnikom, redovnikom, redovnicam, misijonarjem, misijonarkam in vsaki slovenski družini doma ali v zamejstvu naj božična resnica prinese mir, spravo in tisto veselje, ki ga svet ne more dati. To želimo predvsem bolnim, ostarelim, osamljenim in tistim, katerih zemeljska družina je že v onstranstvu, da

Svet slovenskih organizacij Seja izvršnega odbora

S pozdravom vstopu Slovenije v schengensko območje in posledičnemu padcu meje z Italijo je izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij začel svoje zadnje zasedanje v letu 2007. Ob tem je predsednik dr. Drago Štoka izrazil posebno zadovoljstvo, da so krovne orga-

no, kar pa bistveno vpliva na kvaliteto slovenskih programov. Danes se mora ta vrzel nemudoma odpraviti, saj tako stanje je tudi v navzkriž z zakonodajo, ki štiti pravice Slovencev v Italiji. Na srečanjih je oba predsednika spremljal vladni podtajnik Miloš Budin. Žal morata danes obe

katerih je bilo obravnavano splošno organizacijsko stanje članic krovnih organizacij. Upoštevano je bilo dejstvo, da je stanje vitalno in da se veliko dela. Pri tem pa so prišle v ospredje tudi nekatere problematike, vezane na uporabo sredstev, s katerimi razpolagajo članice.

Poročilo o poteku evroprojekta "Cristianita" je podal Sergij Pahor. Cilj projekta je ovrednotiti ljudsko pobožnost do Božje Matere Marije, ki se je v stolet-

krovni organizaciji opravljati tudi neke vrste politično vlogo glede na to, da je današnja zakonodajna doba prva, v kateri Slovenci nimamo svojega predstavnika v italijanskem parlamentu. Pomembno je bilo srečanje s slovenskim kardinalom dr. Rodetom. Kardinal je pokazal posebno pozornost do problematik slovenske Cerkve v za-

Kardinal Franc Rode

Drago Štoka (foto DPD)

nizacije slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Sloveniji med prvimi proslavile ta zgodovinski dogodek na mejnem prehodu Škofije, kjer je bila tudi osrednja proslava.

V nadaljevanju zasedanja izvršnega odbora je predsednik Štoka poročal o nedavnem obisku v Rimu skupaj s predsednikom SKGZ Rudijem Pavšičem. Glavni namen potovanja se je sukal okoli stanja programov in kadrov znotraj državne RAI, ki so predvideni za slovensko narodno skupnost v Italiji. Stanje je namreč že več let nespremenje-

mejsvju in izrazil upanje, da se bo s padcem mej okrepilo sodelovanje, kar bo v še posebno oporo slovenskim župnijam, zlasti v Benečiji, kjer je pomanjkanje duhovnih poklicev najbolj pereče. Prijetna in zanimiva pa sta bila tudi obiska pri slovenskem ambasadorju pri Sv. sedežu, Ivanu Reberniku, in veleposlaniku Andreju Capudru. Slednji je najavil, da bo italijanski predsednik Giorgio Napolitano v mesecu februarju obiskal Slovenijo.

V tem obdobju sta SSO in SKGZ tudi opravila vrsto srečanj, na

nih obdobjih razvijala ob raznih Marijinih svetiščih vzdolž slovensko-italijanske meje, od Strunjana do Sv. Višarj.

Po kratki razpravi in poročilih, ki so jih izrekli pokrajinski podpredsedniki, ter po obravnavi delovanja konzult za Slovence na goriški občini in pokrajini je izvršni odbor SSO določil datum zasedanja deželnega sveta, ki bo 30. januarja 2008 v Devinu. Predsednik Štoka je sejo zaključil in voščil vsem članom izvršnega odbora SSO ter njihovim družinam blagoslovljen Božič in srečno novo leto 2008.

Foto GF

oniks (prim. 1 Mz 2,11-12), a šel je mimo njih. Videl je velika mesta, marmornate palače, a šel je mimo njih. Lahko bi se rodil v bogati zibelki rimskih ce-

ta s svetostjo.

Družina. Odpev k Marijinemu slavonspevu Moja duša na sveti večer se glasi: "Ko bo jutri sonce vzšlo, bomo videli najvišjega

bi občutili blaženo zavest občestva svetih. Blagoslov Novorojenega naj vas spremlja tudi vsak dan prihajajočega novega leta.

vaši škofje

Koristen pripomoček za domačine, obiskovalce in zgodovinarje Knjižica o cerkvah v Brdih, njihovi starosti in drugih značilnostih

Direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič je na srečanju s časnikarji in predstavniki občine ter drugimi domačini 5. decembra na Dobrovem predstavil knjižico z naslovom *Cerkve v Brdih*. Gre za seznam in fotografije vseh cerkva na tem območju, vključno s cerkvami v italijanskem predelu Brd. Avtor novega dela je fotograf in umetnik Ciril Velkovič iz Ljubljane, preučevalec slovenskih krajev, ki s fotografskim aparatom odkriva in zaznamuje njihove značilnosti. Velkovič je v uvodu svojega dela zapisal, "da ga je pred leti, ko je prvič prišel v Brda, pokrajina povsem prevzela. Skoraj na vsakem hribočku stojita vas in cerkev. Za fotografa so to idealni pogledi v naravo, vse cerkve pa so zgrajene po pravilu zlatega reza. Odločil sem se, da bom fotografiral vse, prav vse cerkve v Brdih. Ta svet leži med rekama Sočo in Idrijo, nekaj ga je tudi prek državne meje z Italijo." Fotografa in umetnika je po "zaviti in ozkih poteh Brd vodil domačin Edo Erzetič, ki mu je pokazal bližnjice od cerkve do cerkve. Ne samo tiste župnijske

in tiste lepe, ki se svetijo že na daleč, pač pa tudi vse cerkve v oddaljenih vaseh. Poiskala sva vse ruševine in nove miniaturne cerkvice, ki so jih tu postavili domačini na svojih vrtovih. Odpeljala sva se tudi v Brda na italijanski strani meje in tam fotografirala še dvanajst cerkva."

Knjižico, ki je dejansko turistični in verski vodnik po vseh cerkvah, je podrobneje predstavil direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič. Našteti so skupaj petdeset cerkev in kapel, vsaka pa je predstavljena z najbolj značilnimi podatki, o letu zgraditve, mašah v njih... V njih so slike in

druge stvaritve znanih slikarjev in umetnikov, tudi slikarjev Toneta Kralja, Zorana Mušiča in Lojzeta Spacala. Delo je izšlo v nakladi tisoč izvodov, knjižica je na voljo v briških cerkvah in v turistični pisarni v gradu na Dobrovem. Stane 2 evra. Župan je ob tem povedal, da je občina zagotovila denar za osvetlitev cerkva tudi v nočnem času. Nasploh pa Brda hočejo ohraniti svoje pravo in izvirno ime in se upirajo težnjam, da bi jih poimenovali Goriška Brda ali pa nekakšna mala Toscana.

M.

Vabilo na potovanje od 15. do 22. maja 2008

Z Novim glasom v Uzbekistan

Že nekaj let pripravljamo in izvajamo potovanja izven Evrope, ki so se doslej vedno uspešno končala. V letu 2008 nameravamo v Uzbekistan. Osemdnevno potovanje nas bo povedlo v osrednjo Azijo, kjer bomo občudovali čudovite arhitekturne islamske spomenike s

smaragdnimi in azurnimi kupolami ter palače, ki pričajo o nekdanjih pomembnih krajih ob t.i. svileni poti. Republika Uzbekistan je oklicala svojo samostojnost in neodvisnost leta 1991 po razpadu Sovjetske zveze. Meri 447,400 kvadratnih kilometrov in ima okrog 26 milijono

nov prebivalcev v večini Uzbekov, ostali so Rusi, Tažiki, Kazahi in Tataři. Po veroizpovedi so muslimani, nekaj je pravoslavni in v glavnem mestu Taškentu tudi skupina katoličanov.

Na severozahodu se razprostira ogromno Aralsko jezero ali morje, ki zavzema ogromno površino okrog 31.200 kvadratnih kilometrov, pred 40 leti je bilo še enkrat toliko večje, toda zaradi namakalnih naprav in podnebnih sprememb jezero usiha. Ravniška puščava in delta reke Amu Darje sta značilni za zahodni del države, na jugu ob vznožju gora sta rodovitna kotlina Fergana in druga velika reka Sir Darja. Uzbekistan meji na zahodu na Turkmenistan, na jugovzhodu na Tadžikistan in Afganistan, na severu na Kirgizistan in Kazahstan. Potovali bomo z letalom z ronškega le-

tališča do Rima, od koder bomo po peturni vožnji prispele v uzbeksko prestolnico Taškent. Po potresu 1966 je bilo mesto na novo zgrajeno v sovjetskem slogu, le del starega mesta so ohranili. Pot bomo nadaljevali z letalom do starega mesta ob poti svile Urgenk. Očaralo nas bo mesto Buhara, Samarkand pa nas bo prevzel zaradi veličastnih zgradb. Številne palače, mošeje in minareti nam bodo predstavili nekdanjo srednjeveško podobo krajev in mest. Tudi narava nam bo nudila svojevrsten pogled. Zadnji dan obiska se bomo mudili v Taškentu, od koder bomo poleteli proti domu z novimi kulturnimi spoznanji in prijetnimi vtisi. Vpisovanje se prične po novem letu. Pri vpisu se plača akontacija 300,00 evrov. Vpisovanje se konča 29. februarja 2008.

Vpišete se lahko na upravi Novega glasa v Gorici ali na uradništvu v Trstu. Vsakdo potrebuje osebni potni list, ki mora biti veljaven vsaj še šest mesecev od začetka potovanja. Vsa pojasnila in program dobite na pristojnih uradih. Priporočamo čimprejšnji vpis!

JM

Prošnje vernikov ob predsedovanju R. Slovenije EU

Prošnje vernikov ob predsedovanju Republike Slovenije Evropski uniji

1. Za državnike in voditelje, da bi modro in odgovorno vodili Evropsko unijo, skrbeli za gmotno blaginjo in duhovni napredek ter enakopravnost vseh ljudi.
2. Za priseljence, emigrante in narodne manjšine, da ne bi bili zapostavljeni in izkoriščani, ampak bi v Evropi enakopravnih

narodov našli svoje mesto in poslanstvo.

3. Za mlade, da bi se odgovorno pripravljali na življenje, se pogumno soočili z izzivi in težavami sodobne družbe ter postajali novo upanje Evrope.
4. Za vse, ki v sebi čutijo duhovniški ali redovski poklic, da bi nanj velikodušno odgovorili in s Kristusovim naukom ponovno prekrasili evropski prostor.
5. Za škofe in duhovnike, da bi vztrajali v svoji službi, hodili po poti svetosti, služili ljudem ter s svojim življenjem potrjevali to, kar oznanjajo.
6. Za družine in vse, ki se na družinsko življenje pripravljajo, da bi bili odprti življenju, se veselili otrok in jih odgovorno vzgajali v dobre državljane in plemenite ljudi.
7. Za naravo, ki nam je zaupana in od katere smo odvisni, da je ne bi brezobzirno izkoriščali in onesnaževali, pač pa jo negovali ter ohranjali čisto našim zanamcem.
8. Za delodajalce, da pri svojem prizadevanju za dobiček ne bi izkoriščali delavcev, pač pa jim omogočali pošten zaslužek.
9. Za člane različnih Cerkva in verskih skupnosti v Evropi, da bi gojili duha medsebojnega spoštovanja, razumevanja in sodelovanja ter bili zgled tudi neverujočim.
10. Za vse trpeče, osamljene, bolne in zapuščene, da jih družba ne bi odpravila na rob, pač pa bi zanje dostojno poskrbela.
11. Za brezposelne, reveže in zapostavljene, da bi našli delo in se mogli primerno preživljati.
12. Za vse zasvojene, nesrečne in zablodele, da ne bi izgubili upanja in bi tudi z našo pomočjo našli izhod iz svoje stiske.

S 1. strani

"Človeška družina..."

Številni mednarodni sporazumi, temeljna načela humanitarnega prava, ustave posameznih držav in statuti mednarodnih teles že zagovarjajo v naravnem zakonu utemeljene vrednote. Človeštvo še danes trpi zaradi razdorov in hudih konfliktov. Skrb zbujajoče je posedovanje atomskega orožja, državljanske vojne na afriškem kontinentu, konflikti na Srednjem vzhodu. Vse več držav sodeluje v oboroževalni tekmi, saj celo države v razvoju dobesedno del svojih sicer skromnih proračunskih sredstev namenjajo nakupu orožja. V tem trenutku je nujno potrebno mobilizirati vse ljudi dobre volje, naj posredujejo za demilitarizacijo predvsem na področju atomskega orožja.

Na tem mestu pozivam vse odgovorne, naj z vso odločnostjo nadaljujejo pogajanja o jedrskem razoroževanju. Leta 2008 bomo praznovali 60. obletnico Splošne deklaracije človekovih pravic, s katero se je mednarodna skupnost odzvala na grozote druge svetovne vojne, 25. obletnico Listine o pravicah družine ter 40. obletnico svetovnega dneva miru. Ob tej priložnosti vabim vsakega posameznika, naj poglobi zavest pripadnosti eni človeški družini in naj svoje moči zastavi za sožitje na Zemlji, ki je pogoj za resnični in trajni mir. Papež vse verujoče prosi, naj molijo za Božji dar miru in naj se po priprošnji zatekajo k Mariji, ki je Mati vseh.

BOŽIČNA OSMINA

Cerkev želi, da bi slovesno obhajali Božič tja do Jezusovega krsta in posebno globoko doživeto božično osmino. Tako se vrstijo praznovanja diakona in prvega mučenca svetega Štefana, ker je pogumno izpričal vero v Jezusa s prelitjem krvi. Sledi praznik apostola in evangelista Janeza, ki nam je pisal o Jezusu Bogu-človeku.

Sledi praznovanje Nedolžnih otročičev, starih približno dve leti in manj. Bilo naj bi jih od 24 do 32. V nedeljo, 30. decembra, praznujemo z velikim veseljem Sveto Družino. Na osmi dan Božiča stopamo z upanjem v novo leto pod močnim varstvom Marije Božje Matere. Središčno mesto Jezusovega evangelija otroštva zavzema njegovo človeško rojstvo. Matej je podal rodovnik zato, da je prikazal njegovo človeško stran. Poudaril pa je njegovo presežno stran. On je namreč, ki ga je Bog na novo ustvaril. Je novi človek, ki presega naravni red. Marija namreč spočne Sina po Svetem

Duhu. Jožefu je poverjena pomembna naloga, ker bo dal ime Sinu, s čimer bo posredoval Jezusu legalno očetovstvo in pripadnost Davidovi rodovini.

Jezusovo deviško spočetje se zgodi pred poroko, ko je bila Marija zaročena z Jožefom. V zraku je njena nezvestoba, ki je Jožefa globoko prizadela, ko je zvedel, da je Marija noseča. Ker jo je Jožef imel rad, jo je hotel na skrivaj odloviti, da je ne bi dolžili prešuštva, kar so lahko kaznovali s smrtjo. Jožef si ni bil na jasnem, kaj Bog pravzaprav načrtuje. Bog pa se je poslužil sanj, da mu je razodel svoj načrt. Jožef je Marijo vzel na svoj dom po besedi angela. Jožef je verjel Bogu in je ženo Marijo ščitil. Bog je naročil, naj otroku da ime Jezus. S tem bo otrok prejel legalno očetovstvo. Ime Jezus pomeni "Jahve-Gospod rešuje", s čimer se je nakazalo njegovo duhovno poslanstvo. Izaijeva prerokba o devi, mladi ženi kralja Ahaza, je Božje znamenje, da bo Bog vedno pri nas po Sinu-Emanuelu. Tudi prerok Natan govori, da bo samo Davidov potomec sedel na Davidovem prestolu. Bog nam bo dal za vedno Davidovo kraljestvo. Bog nas po njem rešuje. Marija

pa je vedno devica: pred Jezusovim rojstvom, v rojstvu in po rojstvu. Tak je nauk Cerkve, oprt na Sveto pismo.

Že od Jezusovega rojstva dalje se razodeva nasprotovanje njegovih rojakov in se nakaže spreobrnjenje poganov, ki jih predstavljajo Modri z Vzhoda. Jezusov prihod na svet je marsikoga vznemiril, Modre je pa prevzel. Zato so se odpravili na pot, da bi novorojenčka počastili kot "kralja Judov". Molili so ga in s tem izpričali vdanost poganov evangeliju. Pismouki pa, ki so imeli Sveto pismo pri roki, ga niso ne spoznali ne priznali. Njihova vera v Božje napovedi prerokov, da bo Bog sam prišel odrešiti ljudi, je doživela brodolom. Bog je skozi stoletja govoril o "Božjem Maziljencu", ki bo rešil človeštvo.

Skupaj s Herodom so odreveneli od strahu, ves Jeruzalem namreč, ker so se bali, da bodo doživeli še kaj hudega. Poznali so namreč krutost Heroda in pokole nedolžnih ljudi.

Drugi dan po Božiču časti Cerkve mladega moža, Štefana. Bil je diakon, ki je skupaj z drugimi diakoni stregel ubogim in bolnim ter pri bogoslužju. Vse je delal v veri v Jezusa. In prav

zaradi vere v Jezusa so ga kamenjali. Sovražni ljudje niso mogli prenesti očitka, da so zavrnil Mesija-Boga. A Jezus je bil napovedal, da bodo sovražili učence kakor njega, brez razloga. Prav tako so se znesli nad nedolžnimi dečki v Betlehemu. Pobili so jih, ne da bi jim dokazali krivde. Evangelist in apostol Janez je edini, ki ni pretrpel krvnega mučeništva. Toda trpel je z Učenikom tudi pri zadnji večerji. On nam pri naša v evangeliju in treh pismih Jezusove napovedi učencem-apostolom, da bodo trpeli. Ko urejamo bilanco starega leta, ki se izteka, se Bogu in tudi ljudem zahvaljujemo za dar življenja in za vse, kar nas odpira skrivnosti Boga in človeka. Vere vanj namreč ne moremo ločiti od njegovega trpljenja. Toda prav to trpljenje je vir nepopisnega veselja, ki nas čaka pri Bogu. Je temelj vsega našega upanja. Vse kakorkoli trpeče in preizkušene, kakor se očisti v ognju trpljenja, kakor zlato in srebro, priporočamo Bogu in dobrim ljudem. V novem letu jim želimo zdravja, delo in mir z vsemi dobrinami za telo in dušo. Bog naj blagoslovi vse po Sinu, po Mariji ter po svetem Jožefu! (Vse po Poppi, n.d., 32-36).

Komentar

Učenje ljubezni brez meja

“Mir svete noči in dete v jaslih nagovarjata mnoge ljudi, tudi tiste, ki so sicer oddaljeni od Cerkve. Za nas kristjane pa je novorojenec Emanuel - Bog z nami, ki je prišel prebivat med nas. Tako nas je napravil za brate in sestre: postali smo božji otroci in člani velike božje družine. In Jezus, naš Odrešenik, nam je zaupal dragoceno poslanstvo: zapoved ljubezni. Sam je dejal, da ga le takrat zares poznamo in v resnici ljubimo, ko ga prepoznamo v svojem bližnjem, posebno v tistem, ki trpi in potrebuje našo solidarnostno pomoč. Naj ima Jezus prvo mesto v našem srcu, potem bo tudi v svetu več miru in sreče.”

Tako je v božičnem pismu nagovoril misijonar Rok Gajšek, desna roka Petra Opeka, ki ga poznamo kot “bojevnika upanja” med “smetiščarji” v malgaški prestolnici. Petra smo pred dnevi videvali v naših medijih, ker so ga odgovorni v EU za pomoč deželi v razvoju povabili medse na srečanje v Bohinju.

Kakšen prenapetost bi Opekova obisk razglasil za korak naprej v “spreminjanju Slovenije v katoliško državo”, kar naj bi menda bil “končni cilj triumfalnih in

brezobzirnih klerokatolikov”. Nasprotno pa je razsodnim ljudem jasno, da ima tako misijonar kakor njegova katoliška Cerkva za glavni cilj svojih prizadevanj sožitje v različnosti, ki ga vzdržujejo in krepijo spoštovanje človekovega dostojanstva in vesti po eni strani, po drugi pa solidarnost in delo za razvoj. Prav k temu spodbuja papež v novoletni poslanici: “Slehnega človeka vabim, naj se še jasneje zave svoje skupne pripadnosti eni sami človeški družini in naj se res močno trudi, da bo sožitje na Zemlji vedno bolj izraz tega prepričanja, kaj-

ti od njega je odvisen resničen in trajen mir.” Kako krščanska vera ustvarja zvesto enotnost človeštva, sem doživljal na Salomonovih otokih.

Že to, da pol milijona ljudi govori čez sto jezikov, pove, v kakšni izolaciji so živeli njihovi predniki, ki jih na začetku 20. stoletja ni bilo niti sto tisoč. Toda glavni razlog za izolacijo ni razsejanost po 900 otokih, marveč to, da so bili lovci na glave. Nič jih ni zaustavilo, ne morje ne pragozd, ko so se podali na lov na ljudi iz drugih plemen. Plemena so ogrožala druga drugo, zavarovati se je bilo treba pred drugimi. To stanje so spodbujala tudi njihova verovanja. Vsako plemo je namreč častilo svoje prednike in njihovih potomcev ni bilo dovoljeno loviti, na vse, ki so imeli druge »očete«, pa je bil lov odprt. Krščanski misijonarji so jih začeli osvobajati tega plemenskega terorja z evangeljsko veselo novico, da imamo vsi ljudje skupnega Očeta in smo zato sestre in bratje med seboj. Z evangelijem, ki je pronical med te lovce na glave, je rasla zavest o enotnosti človeškega rodu in o smiselnosti uredništev Jezusove zapovedi ljubezni. Tako je Kristus hkrati spreminjal miselnost posameznika in plemena, srce in običaje, človeka in skupnost; krvna in plemenska pripadnost ni več najpomembnejša, marveč se dopolnjuje in plemeniti s pripadnostjo vesoljnemu človeštvu, eni sami družini božjih otrok.

Medtem ko evangelij razpira plemensko skupnost, opazimo danes na Zahodu nasproten pojav. Ker se civilizacija, ki jo je ustvarilo krščanstvo, čedalje bolj obrača proč od Kristusa, se v njej krepijo “plemenski” vedenjski vzorci.

profesorji, učitelji, inženirji, tehniki. S tem je po njegovem mnenju dokazoval malgaški vladar, da se s trdnjo voljo, vero ter zaupanjem v človeka premagati 80 odstotkov revščine kjer koli po svetu. “To smo dokazali z dejanji in življenjem, in ne z besedami,” je še dodal misijonar na Madagaskarju.

Tisočletne cilje, katerih namen je do leta 2015 zmanjšati revščino za 50 odstotkov, ocenjuje Opeka kot nesmisel. Po njegovem mnenju je prav, da si ljudje zastavljajo cilje, se pa sprašuje, kaj bo z ostalimi 50 odstotki revnih. Dejal je, da je s tem, ko je stopil v “smetišče” (kjer je pomagal otrokom, ki so tam iskali hrano), bil deležen pozornosti številnih

Ljudje se zapirajo v “interesna plemena”: ideološke skupine, novodobne, vzhodnjaške in ateistične sekte, verske ali protiverske fundamentaliste, klube navijačev, hujšakačev ... Skratka, isti ljudje, ki na ves glas govorijo o pluralnosti, multikulturalnosti in toleranci, v praksi odrekajo pravico do javnega izražanja in delovanja drugačnim od sebe. Samo pomislimo, koliko sovražnega govora in posploševanj, podtikanj, laži in izmišljotin se pri nas dnevno proizvede na račun katolištva in Cerkve. Zaskrbljujoče je to, da smo se na ta patološki pojav navadili vsi, tako katoličani kot sicer iskreni zagovorniki strpnosti in pluralnosti. Vsem po vrsti se zdi samoumevno in brez ščepca dvoma in kritičnosti sprejemamo, da katoliški Cerkvi pripada vloga dežurnega krivca, grešnega kozla in javnega bav-bava. Ali to kaj prispeva boljšemu sožitju, je seveda že drugo vprašanje!

Te dni je Slovenija postala članica Schengena, zato za državljane Slovenije ne bo več meja znotraj EU. Ni treba utemeljevati, da so zunanje meje potrebne, toda zna se zgoditi, da jih spremenimo v nov zid in naredimo iz EU novo “pleme”, ki je zaradi svoje blaginje samozadostno in neobčutljivo za druge. No, to, da so evropski predstavniki povabili v Bohinje naša misijonarja - poleg Opeka še Toneta Kerina - je zelo pozitivno znamenje. Kaže namreč, da odgovorni v EU vendarle nečisto skupnosti, v kateri ne bi bilo prostora za sodobno “Marije in Jožefe” in bi se morali “božji otroci” rojevati v hlevih zunaj evropskega obzidja. Pri ohranjanju te odprtosti, zavesti o enotnosti človeštva in solidarnosti ima zadnjih 2000 let betlehemskega dogodka levji delež, zato mu velja prisluhniti in se iz njega učiti, predvsem pa si prizadevati, da bi stopili v šolo božjega Sina in se pri njem učili ljubezni brez meja.

Drago K. Ocvirk

Vatikan

Papež za zdaj ne načrtuje obiska v Sveti deželi

Obisk papeža Benedikta XVI. v Sveti deželi ni predviden in v dogledni prihodnosti ne bo mogoč, čeprav je papež doslej že večkrat izrazil željo po obisku dežele, kjer naj bi živel Jezus Kristus in ki obsega današnja palestinska ozemlja in Izrael, je po poročanju nemške tiskovne agencije dpa v Rimu sporočil tiskovni predstavnik Vatikana Federico Lombardi.

Vsaj za leto 2008 je Lombardi povsem izključil papežev morebitni obisk v Sveti deželi. Kot je pojasnil, mora v regiji prej zavladati mir, izboljšati pa se morajo tudi odnosi med Cerkvijo in tamkajšnjimi oblastmi. Lombardi je omenjeno povedal na novinarski konferenci, sicer posvečeni položaju kristjanov v Izraelu in na palestinskih ozemljih. Kot še piše dpa, najnovejši pogovori med Vatikanom in judovsko državo niso prinesli nikakršnega zblizanja stališč, novi pa naj bi potekali maja 2008 v Rimu. Mešana komisija se že več let neuspešno trudi odpraviti sporne točke med stranema, ki se tičejo predvsem statusa katoliške Cerkve in njenega premoženja v Izraelu.

Latinski patriarh in jeruzalemski nadškof Michel Sabah se je po poročanju avstrijske tiskovne agencije APA odločno izrekel proti papeževemu obisku in opozoril na težak položaj kristjanov v Sveti deželi, še posebej po gradnji varnostnega zidu na Zahodnem bregu.

Patriarh Sabah je sicer po pisanju agencije APA že večkrat ostro napadel okupacijsko politiko Izraela. Med drugim je Izrael kritiziral zaradi omejevanja svobode, gradnje varnostnega zidu, postavljanja cestnih zapor, razlastitev ter krutosti njegovih vojakov. Na težak položaj krščanskih manjšin na Bližnjem vzhodu je opozoril tudi Benedikt XVI.

V Sveti deželi naj bi živelo le še okoli 170.000 kristjanov, od tega jih je manj kot polovica katolikov, večinoma pa so pravoslavci. Kakih 90 odstotkov kristjanov je Palestincev. Med drugim naj bi imela Cerkva velike težave pri pridobivanju dovoljenj za potovanje za arabske duhovnike v Izraelu. / STA

Ljubljana / Predavanje misijonarja Opeka Slovenija je humanitarna država

Slovenski misijonar Pedro Opeka je na predavanju v Ljubljani, 17. decembra, povedal, da Slovenijo vedno navaja kot primer humanitarne države, slovenskega predsednika države in vlade pa ocenjuje kot dobrega človeka. Oba sta ga lepo sprejela, s čimer sta po njegovem mnenju priznala njegovo delo. Od Janeza Janše pričakuje večjo humanitarno pomoč v času slovenskega predsedovanja EU. Kot je pojasnil, se je v času misijonarstva naučil tri stvari: da je vsak problem možno rešiti, da je

treba obljube izpolnjevati, saj vse prazne obljube le povečajo obup revnih ljudi, ter da kljub težavam ne smeš obupati. V svojem predavanju je Opeka predstavil zahodnjaka oziroma t.i. belega človeka kot nekoga, ki želi vse storiti hitro. “Hitro sklepa prijateljstva; komaj se s kom spozna, ga že tika ter ga ima za starega prijatelja,” je pojasnil. “V Afriki gre vse bolj počasi,” je pojasnil Opeka in dodal, da se mora človek nekoga navaditi. V zahodnem svetu po njegovih besedah želimo zatajiti preteklost,

pri čemer pa pozabljamo, da imata vsaka država in vsak narod svojo preteklost, ki jo je “treba spoznati, dojeti, ne samo z umom, pač pa z dušo”, je dodal Opeka. Opeka ni zanikal težav, s katerimi se srečuje v Afriki, poudaril pa je, da je kljub prisotni revščini in lakoti priča “toliko veselja, da se človek vpraša, od kod ga jemljejo”. Dodal pa je, da misijonarje boli dejstvo, da Afrika, namesto da bi napredovala, nazaduje. Pojasnil je, da je bilo v času, ko je prišel v Afriko, 30 odstotkov ljudi pod pragom revščine, danes pa jih je več kot 80 odstotkov. Izrazil je zadovoljstvo in veselje nad dejstvom, da za njim “ne stojijo Evropejci”. Pojasnil je, da je trenutno v naselju, kjer dela, 412 domačinov, ki so zdravniki,

profesorji, učitelji, inženirji, tehniki. S tem je po njegovem mnenju dokazoval malgaški vladar, da se s trdnjo voljo, vero ter zaupanjem v človeka premagati 80 odstotkov revščine kjer koli po svetu. “To smo dokazali z dejanji in življenjem, in ne z besedami,” je še dodal misijonar na Madagaskarju. Tisočletne cilje, katerih namen je do leta 2015 zmanjšati revščino za 50 odstotkov, ocenjuje Opeka kot nesmisel. Po njegovem mnenju je prav, da si ljudje zastavljajo cilje, se pa sprašuje, kaj bo z ostalimi 50 odstotki revnih. Dejal je, da je s tem, ko je stopil v “smetišče” (kjer je pomagal otrokom, ki so tam iskali hrano), bil deležen pozornosti številnih

pomembnih ljudi. Pojasnil je, da ga je sprejel nekdanji predsednik Francije Francois Mitterand, njegova žena pa ga je trikrat obiskala, na obisk pa je prišel celo princ iz Monaka. Povedal je, da humanitarno delo za najbolj revne ljudi prevzame, pri čemer je zase dejal, da ve le, da gre v pravo smer, kar kaže tudi 9275 otrok, šolanih v tem letu, ki so jih pobrali s ceste oziroma smetišča. “Na različnih sestankih poskušam ljudem odpreti oči za revščino,” je pojasnil misijonar, pri čemer je dodal, da si od Evropske unije ne obeta denarja, saj “norme, prek katerih Evropa daje pomoč, zahtevajo najmanj doktorat na Sorboni”, je pojasnil. Povedal je, da precej sredstev dobi iz Francije, tam je tudi fundacija, ki plačuje 300 malgaških učiteljev. Precej denarja

pa je dobil tudi iz Monaka prek dirke Formule 1 in filma James Bond.

“Problem je slabo plačano delo,” je dejal Opeka in pojasnil, da zdravnik prejme okrog 80 evrov mesečne plače, učitelj pa 50 evrov. Povedal je, da je v Evropi nekaj desetkrat višji življenjski standard, pri čemer po njegovem mnenju ne gre za razlike v standardu, pač pa za “škandal”. Predavanje je sklenil z mislijo, da nimamo pravice trditi, da je revščina usoda nekaterih, čeprav je “res, da bo revščina vedno ogrožala ljudi”, je povedal Opeka ter dodal, da se bo morala vsaka generacija posebej boriti proti revščini. Izrazil je željo, da bi zahodni svet pomagal Afriki, da bi njeni ljudje lahko v njej živeli v dostojnih razmerah. STA

Ljubljana / Na sedežu založbe Družina

Predstavili knjigo Cerkev in oblast na Primorskem 1945-1953

Na sedežu založbe Družina so pred kratkim predstavili knjigo Cerkev in oblast na Primorskem v letih 1945-1953 avtorice Marije Čipić Rehar. Knjiga je razdeljena na tri obdobja: uvodno predstavlja čas od konca prve svetovne vojne, italijanizacijo v teh krajih in drugo svetovno vojno. Sledi čas od 1945 do 1947, ko Cerkev še ni bila podvržena zakonom Demokratične federativne Jugoslavije. Tretje pa je obdobje od 1947 do 1953, ko so takratne oblasti vzpostavile strog nadzor in represijo nad duhovniki.

V uvodnem obdobju je avtorica v knjigi poleg obeh vojn in prihoda Italijanov v primorske kraje poseben poudarek namenila vlogi duhovnikov v vojnem času ter izpostavila zadnji dve leti nemške okupacije. V tem času se je namreč izoblikoval odnos med duhovniki in narodnoosvobodilnim gibanjem, ki se je v veliki meri razlikoval od primerljivih odnosov v drugih slovenskih pokrajinah. Na ta odnos je vplivalo 25 let, ki so jih Primorci preživeli pod italijansko kraljevino. Zato so Primorci menili, da je katerikoli režim pod Jugoslavijo boljši, pravi Čipić Reharjeva.

Avtorica je o obdobju od osvoboditve maja 1945 do 1947 povedala, da se je na Primorskem med Cerkvijo in državnimi oblastmi začel stopnjevat konflikt, ki je bil drugačen od ostalega slovenskega prostora, saj je bil v drugih slovenskih pokrajinah ta v tem času že v polnem razmahu. Ta čas sta zaznamovala predvsem vprašanje mej in aktivna priključitev Primorske k Jugoslaviji. V reševanju teh vprašanj pa so kot intelektualce vključili tudi duhovnike. Po drugi strani pa so duhovnike začeli omejevati. Ščasnoma je bilo vse dogajanje okrog duhovnikov pod nadzorom represivnih oblastnih

Avtorica knjige Marija Čipić Rehar

organov, podatki o njih pa so služili kot material za zapiranje duhovnikov, poudarja avtorica. Obdobje od priključitve Primorske k Jugoslaviji do leta 1953 je bilo za primorske duhovnike najhujši čas. Močen nadzor nad duhovniki, uveden že pred

priključitvijo, se je vse bolj poglobljal tudi v notranjem življenju Cerkve in se je približeval stopnji nadzora drugod po Sloveniji. Duhovniki so se začeli povezovati prek društva duhovnikov članov OF, iz katerega je nastalo vseslovensko Ciril-Metodovo društvo, je pojasnila Čipić Reharjeva. Kot je poudarila avtorica, je oblast starejše duhovnike obtoževala sodelovanja z okupatorjem, ovajanja Nemcem in podpiranja domobrancev. Mlajše duhovnike pa so blatili po časopisih. Versko življenje župnij so poskušale osiromašiti z uvajanjem številnih dovoljenj, ki so jih duhovniki potrebovali za opravljanje svojega dela. Takratne

oblasti pa so začele uvajati ukrepe proti veri sami in prenesle preganjanje vere z duhovnikov na vernike in vero samo. Avtorica je še navedla, da so bili najostrejši ukrepi, ki jih je oblast izvedla proti duhovnikom, procesi. Poleti 1947, ko je drugod po Sloveniji najhujši naval zapiranja duhovnikov in procesov že minil, se je na Primorskem šele začel. Zapirali so skrbno izbrane duhovnike, ki niso hoteli sodelovati z oblastmi ali pa so imeli med duhovniki močen ugled. Z njihovim zapiranjem so hoteli doseči, da bi jih ljudje začeli obtoževati, da so proti ljudski oblasti, in verjeti, da so duhovniki zločinci v resnici zagrešili. Vse to pa ni uničilo ugleda duhovnikov, ki so še naprej ostajali opora v življenju posameznika na Primorskem, je na predstaviti povedala Čipić Reharjeva.

STA

Kratke

Predlog občinskega svetnika Klemšeta: elektronske merilne naprave bi umirile promet skozi Sovodnje

Namestitev ene ali več naprav za merjenje hitrosti bi bistveno pripomogla k umiritvi prometa na Prvomajski ulici v Sovodnjah in torej k večji varnosti. O tem je prepričan občinski svetnik Vlado Klemše, ki je pred kakšnim tednom občinski upravi poslal predlog v pisni obliki. V pripravi je namreč finančni načrt za leto 2008. V porazdelitvi sredstev naj bi upoštevali tudi zadevni strošek, okvirno od tri do štiri tisoč evrov.

Svetnik v pismu opozarja na na splošno pozitivne izkušnje v manjših občinah, kjer skušajo prav z nameščanjem tovrstnih naprav prispevati k večji varnosti.

Svetnik Klemše je tudi predlagal, naj občinska uprava v sodelovanju z društvi in morda ob koordinaciji civilne zaščite poskrbi za odstranitev odpadkov in črnih odlagališč ob poljskih in drugih poteh. Kazalo pa bi preučiti, mimo veljavne splošne prepovedi odlaganja, namestitev posebnih opozorilnih tabel.

Na sedežu društva Paglavec v Podgori

V okviru projekta Ustvarjalnost 2007 se je v nedeljo, 2. decembra 2007, na sedežu podgorskega društva Paglavec predstavilo sedem umetnikov, ki dajejo svoji ustvarjalnosti duška na najrazličnejše načine. Mitja Rupel je prikazal vrsto ikon o mitih postindustrialne družbe. Nekatere slike so visele na steni, ostale pa je prikazal preko ekrana.

Barvne trenutke iz narave je v fotografski objektiv ujela Tanja Curto. Prikazala je utrinke, ki jih sodoben, nepozoren človek v vsakdanjem življenjskem vrvežu ne opazi.

Zanimive so bile tudi karikature Petre Pavšič, ki je v zabavnih in smešnih trenutkih prikazala znane zamejske osebnosti. Svoje stripe je predstavila Rebeka Bernetič. Posebej je bilo zanimivo gledati karikature in stripe, saj ti v zamejstvu niso zelo razširjeni. Mitja Morgut je svoje ideje spremenil v umetniško inštalacijo, ki je od gledalca zahtevala aktivno komuniciranje z umetnostjo. Claudio Colussi pa je svojo ustvarjalnost prikazal preko treh tort, ki so predstavljale sneženega moža, impresionistično sliko iz narave in Sočo s kajakašem.

Razstava je potekala v prijetnem vzdušju, saj je bila priložnost tudi za druženje, obenem pa so lahko umetniške torte tudi pokusili. / Slavica Radinja

Knjižna novost pri Centru Gasparini iz Gradišča

V petek, 14. decembra, ob 18. uri, bodo v sejni dvorani palače Beneških upraviteljev (Deželna vinoteka Serenissima) na ulici Battisti 26 v Gradišču predstavili zadnjo knjižno novost, ki je izšla pri Centru Gasparini. Večer prireja sam Center v sodelovanju s pokrajinskim odborom za promocijo vrednot odpornosti in italijanske ustave in s pokrajinskim odborom VZPI.

Večer bodo sooblikovali predsednik goriške pokrajine Enrico Gherghetta, predsednik pokrajinske VZPI sen. Silvano Bacicchi in tajnik Centra Dario Mattiussi. Spregovorili bodo o knjigi, ki jo je napisal Giorgio Germani, "Nanè il giorno dopo. Il lungo dopoguerra di un partigiano qualunque".

Knjiga se v petek prvič predstavlja javnosti, uvodno besedo ji je napisal Silvano Bacicchi, gre pa za življenjsko pripoved mladega Dina Zanuttina, ki je že bil protagonist publikacije "Nanè, čisto navaden partizan". Borec v partizanskih vrstah narodnoosvobodilnega boja, si Nano' upravičeno in mogoče nekoliko naivno pričakuje uresničitev tistih idealov, katerim je žrtvoval svojo mladost. In to v novem svobodnem in demokratičnem svetu, pri snovanju katerega je tudi sam pomagal. Daljše pričevanje je avtorju zaupal Dino Zanuttin (danes predsednik VZPI-ja v Gradišču), po zaslugi pripovedovalca Georga Germanija pa je to postala knjiga, ki ponuja kar nekaj iztočnic za razmišljanje o tedanjem in današnjem času, gre za poljudno zgodovinsko delo, ki se bere kot roman.

Povojno obdobje prisili Nanèja, da zraste kaj kmalu v moža, z odprtim srcem sprejme vse težje izkušnje, ki mu jih nudi življenje, včasih so zanj pravi izzivi, zato da se pred njegovimi očmi uveljavijo načela, v katere verjame. Malo pred tem so si izborili svobodo tudi v Julijski krajini, ki ni še del Italije, zaradi česar se lahko posveti javni politiki. Angažiranost ga ponovno vodi v zapor zaradi pretepev na eni od številnih pouličnih manifestacij za Sedmo federativno republiko, ki so jih organizirali tudi na Goriškem. Med procesom odvetnik zamlči njegovo partizansko obdobje, saj bi lahko negativno vplivalo na potek sodnega postopka v danem političnem kontekstu.

Internacionalizem je del njegove "biti". Kot prostovoljni delavec se zato odpravi v Bosno, z njim bodo šli tudi mnogi drugi mladi; dočakajo ga v Ljubljani in nazadnje na Reki; tu je med številnimi emigranti, ki so prišli iz Julijske krajine v Jugoslavijo. Preseneti ga resolucija Kominforma, ki se je oklenejo skoraj vsi Italijani, nakar okusi ponovno zapor. Poslednje razočaranje ga čaka ob vrnitvi v Italijo, po treh letih; vendar se Dino ne vda in vztraja s svojim osebnim angažiranjem za boljši svet. / Dario Mattiussi, Tajnik

Abonma Štandrež 2007

Ljudske pesmi s sodobnim prizvokom

Bolezen je spet prekrizala načrte

Prosvetnemu društvu Štandrež, ki je v program abonmaja ljubiteljskih skupin Štandrež 2007 uvrstil Amatersko gledališče Vrba iz Vrbja. Igralci bi morali priti v goste z dramatizacijo znanih povesti Frana Milčinskega Butalci v režiji Bogomirja Verasa. Namesto njih je v nedeljo, 16. decembra, vskočila Skupina Ponor! - Prešernovo gledališče Kranj in KUD Janko Krmelj, ki je pred številno publiko v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu uprizorila Viže inu griže s podnaslovom ...odpete in napete slovenske ljudske. V

zamisli in pod režijskim vodstvom komaj dvajsetletne Nene Močnik, študentke 2. letnika kulturologije na ljubljanski FDV, ki se je na raznih seminarjih navdušila za ljudske pesmi in prevzela vodenje petja pri FS Sava Kranj, so štirje igralci, Katja Verderber, Urška Šlibar, Miha Bizjak in Klemen Torkar, z veselo, šegavo, pa tudi prav žalostno in celo tragično poanto izvezli pravcato predstavo oziroma muzikal, ki nima kaj zavidati znanim vsebinam te zvrsti. Preko

ljudskih melodij se je odvijala slika življenja nekdanjih zaljublencev na vasi, od prvih sramežljivih spogledovanj in podoknic ter srečanj v kamricah ob luninem siju do odhoda ljubljenega fanta k vojakom in sklenitve poroke dekleta z drugim, ki ni vedel, da mu je dekle, ki ga je zapustil, podarilo sinka. Nepričakovana vrnitev fanta iz vojske in detomor mlade matere odeneta v črtno veselo poročno slavlje in hlad smrti preveva konec uprizoritve. Nekaj več kot enourni dramski splet z glasbo Ane Pupedan, ki jo je v živo izvedla skupina Ante Upedanten, je prevzel občinstvo in ga zabil v privlačno in razgibano odrsko dogajanje. Marsikdo izmed gledalcev si gotovo ni predstavljajal, da se iz naših narodnih pesmi porodijo lahko lepo gledljivi, zdaj razigrani, zdaj dramski scenski prizori, ki so jih v primernem tempu, učinkovito in prepričljivo odigrali mladi nastopajočev ter jih stkali v smiselno celoto. Nena Močnik in seveda spretni izvajalci so pokazali, kako s sicer vedno prisotnim ljudskim duhom lahko ob glasbi, spogledujoči se z rockovskimi ritmi, ovrednotimo staro ljudsko izročilo in ga približamo mlademu rodu.

Iva Koršič

PD Vrh Sv. Mihaela ob Gregorčičevi proslavi

Spomin na Ljubko Šorli v pesmi in besedi

Gregorčičeva proslava, ki jo je v nedeljo, 16. decembra, v matični vasi priredilo PD Vrh Sv. Mihaela, je bila prijeten splet glasbe, recitalov in dramatiziranih izsekov. Organizatorji so se odločili prireditve posvetiti Ljubki Šorli, goriški pesnici in kulturnici, ob 70-letnici smrti njenega moža Lojzeta

Bratuža.

V režiji Tatjane Devetak je bil v osrednjem delu proslave prikazan lik pesnice Ljubke Šorli na nekoliko alternativnem način. Iz radijskih arhivov je Devetakova namreč izbrskala intervju, ki ga je za tržaški Radio Trst A posnela prof. Marija Češčut prav z goriško pesnico. V dramatizirani verziji intervjuja je vlogo

Ljubke Šorli na Vrh Sv. Mihaela odigrala Karen Ulian, prof. Marijo Češčut pa Harjet Antoni. Vzporedno z uprizorjenjem intervjuja so Aleksija Antoni, Marta Brumat in Tjaša Devetak prebirale poezije goriške pesnice. Večer je povezoval Luka Brumat. Ob govornih besedi je pomembno vlogo odigrala tudi glasba. Najprej se je namreč predstavil vrhovski otroški pevski zbor pod vodstvom Sare in Tatjane Devetak. Glasbeno kuliso je prispevala tudi Mladinska vokalna skupina Bodeča neža - Vrh Sv. Mihaela pod

vodstvom Mateje Černic. Gost prireditve pa je bil Dekliški pevski zbor Elum iz Postojne pod vodstvom Karoline Simčič. Izvedle so splet slovenskih ljudskih pesmi, črnskih duhovnih motivov ter izseke iz izraelske in slovaške glasbene zakladnice. Postojnski dekliški zbor združuje 11 pevk iz Postojne in okolice: poje v glavnem na letnih koncertih, sodeluje pri mašah, zabeležil pa je tudi nekaj nastopov na reviji otroških in mladinskih pevskih zborov Naša pomlad v Pivki.

AC

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki polžek in Mali polžek

Dve prikupni igrici za najmlajše gledalce

Vponedeljek, 19. novembra, so v Kulturnem centru Lojze Bratuž, na dveh ponovitvah, abonenti Velikega polžka, šolarji od drugega do petega razreda osnovnih šol iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, resnično uživali ob postavitveno in igralsko zelo dognani predstavi Petelin in pav, ki je izšla izpod peresa priznane in domiselne pisateljice za otroke Bine Štampe Žmavc, odrsko pa je zaživila v izvedbi Gledališča za otroke in mlade (GOML) Ljubljana v izvrnem, sodobnem režijskem konceptu Iztoka Valiča. V predstavi, polni humorja, lepih misli in igrivih songov, pa tudi zelo učinkovitih scenskih rešitev z igro luči in velikimi, nazornimi videoposnetki ter zvočnimi efekti, za protagonista domišljavca, "frajerski" petelin in gizdalinski pav, ki se venomer zrcali in občuduje svoje čudovito perje. Oba sta prepričana, da sta najpomembnejša in zato povprašata za mnenje o tem "ključnem vprašanju" mesarja, sršena, čebelo, potepuha, krta in lovca, a nihče jima ne da zadovoljivega odgovora. Ko pa ju do-

dobro premoči ploha, ju sonce posuši in jima modro pove, da sta visoko na nebu zanj oba le, petelin in pav. Raperski ritem, ki spremlja petelinovo bahanje, in bolj umirjena, "vzvišena" glasba, ob kateri se šopiri pav, še dodatno poudarjata njuno puhlo domišljavost, nad katero se jezi tudi drevesni duh v izraziti skrivnostni in plastični interpretaciji Tine Uršič. Slabosti in značilnosti junakov zgodbe, petelina in pava, sta enkratno ponazorila igralca Jernej Kuntner in Jan Bučar, ostale nastopajoče like, izmed katerih sta bila najbolj posrečeno zasnovana potepuh in krt, so zelo prepričljivo odigrali Nina Ivanič, Sandi Pavlin in Silvij Božič.

V torek, 20. novembra, pa je v veliko dvorano KCLB priklicala malčke zadnjih letnikov vrtcev in prvošolke iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva Ljubka

pravljica igra Miškolina, ki je nastala po literarni predlogi mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča (1886-1969). Priljubljena zgodba je po knjižni uspešnici in radijski različici ter televizijski seriji končno doživela tudi lutkovno postavitev v izvedbi Mini Teatra Ljubljana in režiji Roberta Waltla. Njeni dve premieri sta bili 4. in 5.

novembra. Zelo simpatične in premišljeno izdelane lutke so delo Zdenka Majarona, animirajo

jih in ob njih tudi igrajo Jurij Souček, Karin Komljanec / Vesna Slapar in Emir Jušič Piber / Igor Štamulak. V igri oživijo različne dogodivščine malega Miškolina in njegove družine, očeta Mišona, mame Mišonke ter tudi nesrečna zgodba tete Sivopetke, ki je prinesla svojo hčerkico Mišo k Mišonovim, ker je sama odšla

po svetu za kruhom. Prikupne izreze iz Mišonove družine, ki odražajo priporočke iz našega vsakdanjega življenja, igralci oz. lutke odigraja na okroglem odrčku, ki ima v ospredju manjše in večje okrogle odprtine, ki so kot velika očesa sira ementalca. Po potrebi se odrček zasuka in pokaže drugačno podobo. Na goriških ponovitvah je igral tudi legendarni Jurij Souček, med drugim dobitnik Borštnikovega prstana in lansko leto tudi viktoria za življenjsko delo. Mojstrsko je animiral lutke in izrazilo interpretiral lik učitelja in njegovo tarnanje nad učiteljskim poklicem, ob katerem je življenje bolj revno. Tudi ostali igralci so ustvarili čarobno pravljico v duhu in ob Miškolinih prigradah posredovali malim gledalcem veliko lepega, poetičnega, pa tudi poučnega za življenje.

JK

Božični koncert v Kulturnem centru Lojze Bratuž

Slovaški glasbeniki pričarali žlahtno božično vzdušje

Tudi letošnje glasbeno darilo koncertne sezone, ki jo prirejajo Kulturni center Lojze Bratuž, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Združenje cerkvenih pevskih zborov ob Božiču, je bilo izjemno kakovostno. V sredo, 19. decembra, sta namreč v veliki dvorani goriškega kulturnega hrama nastopila Slovaški komorni orkester Bohdana Warchala z dirigentom-violinistom Ewaldom Danelom in Komorni zbor iz Konservatorija iz Bratislave pod vodstvom zboromajstra Dušana Billa. Orkester, ki deluje od leta 1960, se je v teh desetletjih razvil v enega izmed najznamenitejših klasičnih ansamblov na Slovaškem in postal eden pomembnih poustvarjalcev slovaške glasbe. Vse se je začelo, ko je Bohdan Warchal zbral devet odličnih glasbenikov-

Foto DPD

godalcev Slovaškega filharmoničnega orkestra in jih združil v ansambel; ta je kmalu postal renomirano komorno glasbeno ime, ki se je s koncerti in številnimi posnetki kmalu uveljavilo v Evropi, Ameriki, Aziji in Avstraliji. Zadnjih sedem let ga vodi umetniški vodja Ewald Danes, odličen violinist in dirigent s številnimi pedagoškimi in koncertnimi izkušnjami po vsem svetu, ki zanesljivo vodi naprej sestav

na poti kvalitetnega glasbenega poustvarjanja. Komorni zbor pa združuje študente in absolvente konservatorija iz Bratislave in je pravi ambasador slovaške umetniške kulture v svetu. Tudi ta je doslej že prepeval po vsem svetu in vsakokrat žel laskave besede glasbenih kritikov. Goriški večer je orkester, ki ga sestavljajo godala in čembalo, briljantno uvedel z dvema znanima baročnima bisero-

ma. Prvi je bil Corellijev Concerto grosso št. 8 v g molu, drugi pa Manfredinjev Concerto grosso št. 8 v g molu. Komorni zbor je zapel splet enajstih božičnih pesmi z vsega sveta: pesmi različnih narodov, takih, ki segrejejo srce in ne morejo ne navdušiti; pesmi

različnih značajev in tradicij (iz Anglije, Nemčije, Venezuele, Slovaške, Francije, Kitajske, Nigerije itd.), iz katerih pa veje isti duh preprostih ljudi, ki se čudijo skrivnosti božične noči. V njih so tudi zablesteli res dobro pripravljeni solisti. V drugem delu večera sta orkester in zbor skupno izvedla Schubertovo mašo v G duru, nato Mozartov motet Santa Maria Mater Dei, slovaško Verbum caro, italijansko Quando nasceste Nino in za zaključek Gruberjevo Astro del ciel, ki jo je - na namig Ewalda Danela - skupno z zborom pe- lo tudi občinstvo. Škoda, da so jo zapeli v italijanščini; raje bi jo slišali v slovenski oz. vsaj slovaški različici.

Za dodatek so slovaški pevci ponudili zanimiv Vivaldijev utrinek, v katerem je Danel s svojo žlahtno violino še enkrat zablestel kot odlični mentor odličnega sestava.

DD

Koncert božičnih melodij v štandreški cerkvi Svitej se, svitej, beli dan

Tako se začenja ljudska božična pesem, ki jo je priredil Ubald Vrabec in s katero je štandreški mešani zbor začel koncert v nedeljo, 23. decembra, v domači cerkvi. Magično vzdušje pričakovanja svete noči je zavladalo v štandreški cerkvi, ko so zadonele prve božične melodije slovenskih skladateljev Vrabca, Tomca in Merkuja. Štandreški zbor je svoj dovršni nastop pod vodstvom Davida Bandlja sklenil s sodobnimi ritmi, pri katerih so sodelovali tudi glasbeniki Marco Colella na klavir, David Ličen, Joahim Nanut in Aljaž Srebrnič na tolkala ter Eljaž Prinčič na bas kitaro.

Instrumentalni del večera so oblikovali Irena Birsna na flavto in Katja Tominec na klavir ter solist Goran Ruzzier in David Bandelj, ki ga je spremljal na klavir. Povabilu Prosnetnega društva Štandrež, ki je večer organiziralo ob sodelovanju ob sodelovanju župnije, se je odzval MePZ z Gorjanskega pri Kom-

nu, ki je lepo izpeljal drugi del sporeda. Zbor, ki je nastal pred dobrima dvema letoma, združuje lepo število pevcev, večinoma mladih. Uspešno ga vodi mladi tržaški zborovodja Goran Ruzzier.

Božične praznike običajno zaznamujejo druženja in sodelovanja med skupinami, ki imajo podobne cilje. To zborovsko srečanje je potekalo v tem duhu. Štandrež in Gorjansko imata tudi istega farnega zavetnika sv. Andreja.

Foto DP

V priredbi SKD Hrast iz Doberdoba Na Krasu je pel priznani ljubljanski APZ Tone Tomšič

V predbožičnem času je v naših krajih cela vrsta kulturnih prireditev, ki nas vabijo in nam ponujajo prijetne predstave. Take pobude so skorajda v vsaki slovenski vasi. V letošnjem predbožičnem času je bilo nekaj takih res visokokakovostnih pobud. V nedeljo, 16. decembra, je v goste v cerkev sv. Janeza Krstnika v Štivanu prišel APZ Tone Tomšič iz Ljubljane. Koncert v Štivanu je bil namreč njegova zadnja etapa v Furlaniji Julijski krajini, potem ko je pred tem dvakrat nastopil v kraju Arta terme v videmski pokrajini. Koncert na tržaškem Krasu je organiziral SKD Hrast iz Doberdo-

ba ob sodelovanju MoPZ Fantje izpod Grmade in župnije Sv. Janeza Krstnika iz Štivanja. Pobuda je potekala pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške

posvečen gostom iz Ljubljane. APZ Tone Tomšič pod vodstvom dirigentke Urše Lah je s koncertom v Štivanu sklenil uspešno leto 2007, v katerem je osvojil

dela Orlanda Dipiazze (O magnum mysterium), Aleksandra Vodopivca (Otrok v božični noči) in dirigenta Hilarija Lavrenčiča (priredba ljudske Kaj se vam zdi?). Drugi del koncerta je bil

brecenu. V Štivanu je pripravil program polifonskih in sakralnih skladb svetovnega formata ter splet domačih ljudskih pesmi. Ljubljanski pevci in pevke so najprej predstavili Mašo za dva zbora, ki jo je uglasbil Frank Martin. Iz nabožne pravoslavne zakladnice so predstavili Tri duhovni hora Alfreda Šnitkeja, izsek romantike pa skozi Brucknerjev Os justi. Ob tem so v sakralni del njihovega koncerta spadle še Tri gregorijanske refleksije Henninnga Sommera. V drugem delu svojega nastopa, ki je bil namenjen ljudskemu petju, pa so predstavili tako skladatelje, ki delujejo na obmejnih območjih (Pavle Merku' in Lojze Lebič), kot tudi novejši in mlajši skladatelje (Nana Forte in Mojca

Prus) ter ostale uveljavljene zapi-sovalce bogate ljudske zakladnice (Anton Lajovic in Samo Vremšak).

Grand prix v Varni, eno prvo in dve drugi mesti na mednarodnem tekmovanju C. A. Seghizzi, pripravljaja pa se na evropski Grand prix v madžarskem De-

Obvestila

Slovenska skupnost prireja za somišljenike in prijatelje zdravico ob iztekajočem se novem letu 2007. Srečanje bo potekalo v petek, 28. decembra 2007, v restavraciji Koršič v Števerjanu s pričetkom ob 15. uri. Udeležencem bo na voljo koledar SSK za leto 2008.

Kmetija Komjanc obvešča odjemalce, da razpolaga s suhimi gozdnimi drvimi. Tel. 0481 390238 v večernih urah.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško sporoča, da bo v petek, 28. decembra, na silvestrovanje, ki bo v Šolskem domu v Novi Gorici, odpeljal prvi avtobus ob 16. uri iz Jamelj, nato s postanki v Doberdobo, na Poljanah in v Sovodnjah. Drugi avtobus pa bo odpeljal ob 16.15 izpred gostilne Primožič, nato s postankom pri "vagi" (Pevmski most), v Podgori (pri spomeniku in športni palači) ter v Štandrežu.

Štandreški rajonski svet in domača društva prirejajo tradicionalno dobrodelno baklado v nedeljo, 30. decembra. Zbirališče bo pred štandreško cerkvijo ob 17. uri. Pohodnike iz Štandreža bo spremljal goriški nadškof Dino De Antoni, iz Vrtojbe pa koprski škof Metod Piriš. Letos se bodo udeleženci iz Štandreža in Vrtojbe srečali na nekdanjem mejnem prehodu Štandrež-Vrtojba.

Slikarska razstava Andreja Kosiča AKVARELI v veliki dvorani Mušičeve galerije na gradu Dobrovo bo odprta še do konca januarja 2008. Razstavljenih je 40 novjših Kosičevih akvarelov velikega formata. Ogled je možen od torka do petka, od 8.00 do 16.00; ob sobotah, nedeljah in praznikih od 12. do 16. ure.

Darovi

Za poplavlence v Sloveniji: Slovensko planinsko društvo Gorica 100,00; Lutman Marco in Fait Nadia 50,00; v spomin na Avgusto Trevisan por. Frandolič učenci in starši lanskega 5. r. OŠ P. Butkovič Domen iz Sovodenj 105,00 ter ožji sodelavci sina Vittoria s Kmečke

banke 125,00 evrov.

N.N. daruje za misijonarja P. Opeko 50,00, za misijonarja D. Lisjaka 300,00, za Novi glas 500,00 evrov. **Za koč** sv. Jožefa darujejo družine Marco in Robert Marcosig, Dario Leban in Silvan Doliach 200,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 28.12. do 03.01.2008)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 18.30 do 19.30. Spored:

Petek, 28. decembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno-zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila.

Ponedeljek, 31. decembra (v studiu Andrej Baucon): Leto se poslavlja: Zabavne pesmi, humor, novoletna voščila.

Torek, 1. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. januarja (v studiu Danilo Čotar): Izbor božičnih in novoletnih melodij.

Četrtek, 3. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Popravek

V pogovoru z Danilom Čotarjem 30-letnica slovenskih oddaj sta se vrnila neljubi napaki: v prvih desetih letih radijskih oddaj so prejemale letno od 5 tisoč do 8 tisoč telefonskih klicev, ne pa 500 in 800; radio je imel dva sodobno opremljena studia z dvema režijama, ne pa režiserjema, kot je pisalo. Bralcem in sogovorniku se opravičujemo.

BUIATTI MARIO
naprave za ogrevanje in hlajenje, vodna in električna napeljava
Ul. Manzoni 19, SLOVRENC

PHOTO LABORATORIO
PHOTO LABORATORIO
lastnik: Carlo Selauzero
34170 GORICA - Ul. Locchi 2
tel. 0481.535165

KD Sabotin
KULTURNO DRUŠTVO SABOTIN

vabi na

GLASBENI PROJEKT za vse ljubitelje glasbe

**VSI VERUJEMO V ENEGA BOGA
CREDIAMO TUTTI IN UN SOLO DIO
WIR GLAUBEN ALL AN EINEN GOTT**

Oslavje, na Borjaču, domačija Kušič (okraj Lenzuolo Bianco 3)

Sobota, 5. januarja 2008, ob 20. uri

PRAVOSLAVNI BOŽIČNI KONCERT

Na sporedu:

pravoslavna solistka **FRANCKA ŠENK**

(redni profesor solopetja Ljubljanske Akademije za Glasbo)

klavijatura **TILEN DRAKSLEK** (Ljubljanska Akademija za Glasbo)

Sledi družabnost

V sodelovanju z: župnijo Sv. Mavra in Silvestra, Združenjem cerkvenih pevskih zborov - Gorica, Krajevno skupnostjo Pevma - Štmaver - Oslavje, Zvezo slovenske katoliške prosvete

S prispevkom: Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice, Zadrzne banke Doberdob - Sovodnje, Kmečke banke - Gorica - Banca di Cividale

AC

Tik pred dvigom zapornic v Rožni dolini

Balončki in veseli otroci na mejnem prehodu Štandrež-Vrtojba

Otroci se veselijo na mejnem prehodu na Pesku

Častni gostje na osrednji slovesnosti na Škofijah

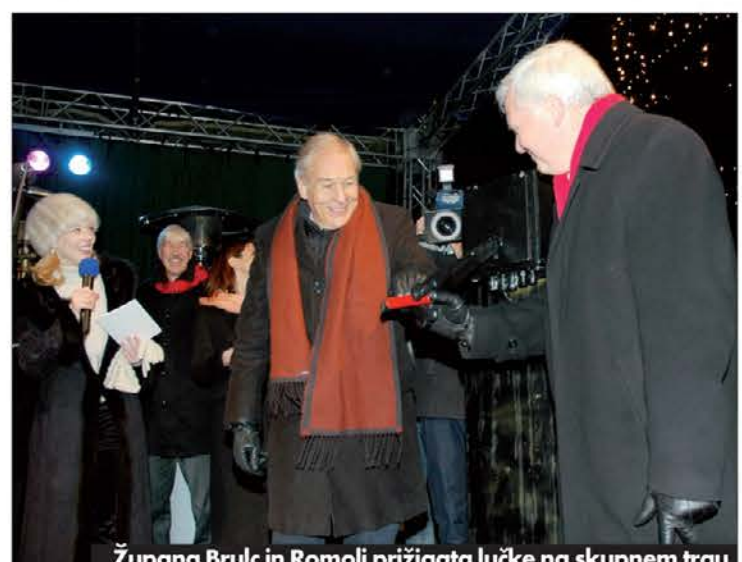
"Nekrolog" za državno mejo na Erjavčevi

Morje ljudi na Erjavčevi med dviganjem zapornic

Predsednik RS Danilo Türk na prireditvi La prepustnica (Bumbaca)

Župana Brulc in Romoli prižigata lučke na skupnem trgu

Boris Kobal in župan Ettore Romoli

Nazdravljajo v Rožni dolini

Ognjem nad Rožno dolino

Mozaik v Vrtojbi

20.-21. DECEMBRA 2007 Na Goriškem

Praznik ljudi in spontanega veselja ob zgodovinskem mejniku

Konec koncev je šlo za veliko ljudsko praznovanje, ki je presenetilo marsikoga, zlasti na italijanski strani. Več tisoč ljudi z obeh strani meje se je v četrtek in petek, 20. in 21. decembra, zbralo na raznih mejnih prehodih in proslavilo dogodek, ki - to je bilo vsem jasno - spreminja zgodovinsko in zemljepisno podobo našega območja. Praznično je bilo že ob 13. uri, ko so na mednarodnem mejnem prehodu Štandrež-Vrtojba na nikogaršnji zemlji odkrili spomenik-mozaik, ki opozarja na dve duši našega prostora, na različnost, ki bogati in dela še lepši naš prostor. Poleg Sempetrskega župana Dragana Valenčiča in goriškega kolege Ettoreja Romolija so ob dogodku izrazili najlepše želje še goriški prefekt Roberto De Lorenzo, predsednik pokrajinske uprave Enrico Gherghetta, podpredsednik Državnega zbora RS Vasja Klavžar in drugi. Šolski otroci z obeh strani meje, iz Štandreža, Vrtojbe in Romansa, ki so med programom nekaj zapeli, pa so na koncu spustili v nebo balončke

z barvami italijanske, slovenske in evropske zastave. Ves dan je po vsej Goriški vladalo praznično vzdušje. Po mestnem središču so bile na razpolago stojnice z najrazličnejšim blagom za praznična darila. Ljudje so se radi ustavljali zlasti v barih in na več krajih, kjer so za razvedrilo skrbeli godci. Napovedana je bila tudi t.i. bela noč; rešniki na ljubo pa moramo poudariti, da trgovci te priložnosti niso kaj dosti izkoristili. Pravi višek večernega dogajanja smo doživeli v mrzli noči na mednarodnem mejnem prehodu pri Rožni dolini, ko je nepregledna množica močno zavpila v trenutku, ko sta novogoriški župan Miro Brulc in goriški župan Ettore Romoli ob drugih predstavnikih krajevnih oblasti dvignila zapornico okrog polnoči. Ob njih je stal deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz, predsednik goriške pokrajinske uprave Enrico Gherghetta, goriški prefekt Roberto De Lorenzo, kvestor Claudio Gatti, poveljniki slovenskih in italijanskih obmejnih enot policije, orožnikov, car

ine in finančnih stražnikov idr. V krajših nagovorih so poudarili, da gre za izjemen zgodovinski dogodek, da je Goriška posebnost območje, Goričani pa posebni ljudje, da bo odslej ta meja še bolj odprta, kot je sicer že bila doslej, da bo v novem prostoru in v novi dobi sodelovanje še boljše in bolj plodno. Brulc in Romoli sta si z novoizvoljenim slovenskim predsednikom Danilom Türkem v Novi Gorici ob 21. uri ogledala kabaret Borisa Kobala *La prepustnica*, nato pa sta okoli 23. ure na skupnem trgu obeh Goric, na Trgu Evrope pred severno železniško postajo, skupaj prižigala luči na novoletni jelki. Presenečen Romoli, ki očitno ni pričakoval takega navala ljudi, je zbrano množico nagovoril z besedami: "Siete tanti..." (Veliko vas je). Brulc pa se je goriškemu kolegu zahvalil, da lahko, hvala Bogu, skupaj praznujeta z "izjemnimi občutki". Z duhovito ironičnostjo sta se obeh pošteno privoščila igralca Boris Kobal in Maurizio Solda v uniformah, kakršne smo videli na mejnem prehodu pred leti.

20.-21.-22. DECEMBRA 2007 Na Tržaškem

Vstop Slovenije v schengenski prostor je postal pravi ljudski praznik

Pravi ljudski praznik na Fernetičih. Menda je bila noč na Fernetičih posebna noč le za nas, ki živimo ob meji. Razumljivo je namreč, da ostali vozniki zasebnih vozil in tovornjakov so odpravo mejne pregrade opolnočili med 20. in 21. decembrom doživljali posredno, verjetno tudi z določenim zanimanjem. Nam pa je noč pod soto, postavljenim med eno in drugo policijsko kontrolno strukturo, odvalila kamen s srca, saj smo predvsem mi, ki živimo tu ob meji, ki smo sinovi te meje, ljudje tega prostora, nosili težo preteklosti. Ta je bila zlasti diskriminacija, ki je pogojevala naše presojanje izrednih in lepih dogodkov. Za trenutek pa se je taka ravnotežnost na Fernetičih razblinila ob pogledu na desetine vozil, ki so takoj po polnoči brez kakršnihkoli zastojev prehajali iz Slovenije v Italijo in obratno. In ravno zato, ker smo se polni radostnih občutkov, ki nam jih je poklonila praznična noč, želimo v brk skromnosti primerjati prizor neomejenega premikanja s tistim, ki je v ravno tako hladni novembrski noči izpred osemnajstih let z bučnim hupanjem trabantov spremljal ve-

selje Berlinčanov in končno sklenil predložiti razdelitev vzhoda od zahoda: tisti dogodek je sprožil nasledje dogodkov, ki so privedli do mrzle, a prisrčne noči na Fernetičih. Barroso: Italija in Slovenija sta lahko zgled državam Zahodnega Balkana. "Danes je velik praznik, veliko razlogov je za to, da lahko današnjemu dnevu rečemo zgodovinski," je dejal predsednik slovenske vlade Janez Janša med slavnostnim govorom na mejnem prehodu na Škofijah. Slovenski premier je namreč prepričan, da je "schengenski prostor, prostor večje svobode in varnosti." Janšev govor je bil le prvi slavnostni trenutek velike osrednje proslave, ki je v naših krajih započela vstop Slovenije v schengensko območje. Poleg predsednika slovenske vlade, ki je med svojim nagovorom opozoril predvsem na pomen stabilizacije Zahodnega Balkana, sta spregovorila tudi predsednik evropske komisije José Manuel Barroso in italijanski minister za notranje zadeve Giuliano Amato. Barroso pa je med drugim izpostavil, da sta tako Slovenija kot Italija velik zgled, "zla-

sti državam Zahodnega Balkana." Na slovesnosti so spregovorili še predsedujoči EU, portugalski premier José Sócrates, župan občine Milje Nerio Nesladek in njegov koprski kolega Boris Popović. Sklepni nagovor pa je imel predsednik dežele FJK Riccardo Illy. Manjšinski nazdravili prihod novega obdobja. Krovni organizaciji SSO in SKGZ sta v sodelovanju z Italijansko unijo in Obalno samoupravo skupnostjo italijanske narodnosti Koper v četrtek, 20. decembra, nekaj ur pred uradnim vstopom Slovenije v schengensko območje proslavili odpravo pregrade, ki bo manjšini tesneje povezovala z matičnimi domovinama. Krajša slovesnost, na kateri so ob prisotnosti podtajnika Ettoreja Rosata, miljskega župana Nerla Nesladka, generalnega konzula Italije v Kopru Carla Gambacurta, pokrajinske odbornice Adele Pino spregovorili predstavniki manjšinskih organizacij Rudi Pavšič, Drago Štoka, Maurizio Tremul in Fabio Furlani, je potekala v gostišču na slovenski strani mejnega prehoda na Škofijah.

"Evropa je modra z zlatimi zvezdicami"

"Evropa je modra z zlatimi zvezdicami". To je le ena izmed toliko misli, ki so jih otroci osnovne in nižje srednje šole v Nabrežini ter osnovne šole v Komnu zapisali in prebrali ob krajši slovesnosti, ki je potekala na knjižničnem mejnem prehodu v Mavhinjah v petek, 21. decembra. Iste misli so bile zapisane na zvezdicah, pripete na balončke modre barve, ki so krasili šotor na mejnem prehodu Gorjansko, kjer je bila v petek večer proslava, ki sta jo devinsko - nabrežinska občina in občina Komen pripravili ob vstopu Slovenije v schengensko območje. Podobne proslave, kjer se je docela izpričala ljudska radost ob tako pomembnem zgodovinskem mejniku, so se zvrstile tudi na mejnem prehodu na Colu, na Pesku, v Bazovici, skratka povsod, kjer je nekoč meja ločevala en sam in edini prostor. Slavje ob vstopu Slovenije v schengenski prostor se je v petek, 21. decembra, za trenutek preselilo v galerijo Škerk v Trnovci, kjer so ob prisotnosti devinsko-nabrežinskega župana Giorgia Reta in župana občine Komen Uroša Slamiča odprli razstavo z naslovom Umetniki tostran in onstran meje.

Predsednika vlade Janša in Sócrates

Mejne pregrade na Fernetičih ni več

Manjšinske organizacije praznoval vstop Slovenije v schengen

V umetniškem in kulturnem centru Škerk so nazdravili padcu meje

Prizor z mejnega prehoda Gorjansko

Mladi s slovenskega in italijanskega Krasa odstranili zapreko v Mavhinjah

Predsednik evropske komisije Barroso

Utrinek s Fernetičev

Kratki

Družabnost na Donizettijevi

Svet slovenskih organizacij je v četrtek, 20. decembra, priredil krajšo družabnost, da bi voščil vesele praznike uslužbencem, ki so zaposleni v slovenskih ustanovah na Donizettijevi. Po uvodnem pozdravu predsednika Slovenske prosvete Marija Maverja je v imenu krovne organizacije spregovoril predsednik Drago Štoka, ki je prisotnim

Foto IG

privoščil veliko veliko zdravja in uspešnega dela v prihodnjem letu. Štoka je hkrati poudaril pomen vstopa Slovenije v schengensko območje in s pristrčnim nasmehom poudaril, kako bomo "zamejci končno postali brezmejci."

SSk o dvojezičnih osebnih izkaznicah v Trstu

SSk budno spremlja začetek izdajanja dvojezičnih osebnih izkaznic v Trstu, kjer je svetnik Švab veliko časa posvečal sodelovanju s funkcionarji, ki so bili zadolženi za papirnate in elektronske izkaznice. Za leto se je problem rešil šele v popoldnevu pred začetkom izdajanja. Zato se stranka zahvaljuje Igorju Švabu. Zahvalo zaslužita tudi podtajnik Rosato, ki je na srečanju s stranko v Rimu obljubil poseg za rešitev problema, ter tržaški prefekt, ki je isto obljubil na srečanju s SSK. Oblika papirnatih in drugih izkaznic je tista, ki je v veljavi od leta 1954 v okoljskih občinah, ne da bi v manjšini veliko politikov protestiralo zaradi različne velikosti slovenskih črk. SSK se zaveda, da po 60 letih Italija verjetno ne bo spremenila oblike tukajšnjih dvojezičnih izkaznic, čeprav je to krivica, ki jo bo treba še naprej poudarjati na notranji in evropski ravni, za kar se stranka obvezuje. Dve napaki bo treba še odpraviti, in sicer neslovenska oblika osebnih podatkov in značilnosti na izkaznici, kar se pa dogaja tudi v nekaterih slovenskih občinah, ter neslovenska imena vasi in zaselkov, saj za uporabo imena "Trst" ni bilo pozitivnega mnenja. Verjetno bo treba čakati odlok predsednika dežele, ker izgovor Dipiazze in njegovih bo, da ni še nikjer uradnega dvojezičnega imena po 10. členu zakona. Ne vemo pa, kako so lahko postavili dvojezične table, če ni zakona! Paritetni odbor na to ni dal jasnega odgovora, v brk Londonskemu in Osimskemu sporazumu, ki ju je, kot tudi drugi ugotavljajo, zakon 38 iz leta 2001 hotel pokopati. To mu deloma uspeva, tudi s privoljenjem velikih delov manjšine. Stranka bo zato sledila razvoju dogodkov, v upanju, da bodo tudi ostali politiki, ki prejemajo glasove med slovenskimi volilci, mnenja o stališču, da so mednarodni sporazumi še živi in da jih moramo izvajati, ne glede na izvajanje zakona za manjšino. Ker pa, kljub zadržkom, gre za vsekakor zelo važno novost v zgodovini naših pravic, SSK vabi vse rojake, da si priskrbijo novo obliko osebnih izkaznic in da povabijo tudi italijanske someščane, naj naredijo isto. Za pravičnejšo podobo mesta v trenutku, ko se Trst vrača v središče evropskih narodov. / Peter Močnik

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
in ŽUPNIJA SV. JAKOBA AP. V TRSTU

vabita na

ORGELSKI KONCERT
LETOŠNJIH DIPLOMIRANCEV
MIRKA BUTKOVIČA IN MATEJA LAZARJA

Koncert bo v župnijski cerkvi sv. Jakoba ap. v Trstu,
v nedeljo, 30. decembra, ob 18. uri

TOMAJ Odkritje plošče na rojstni hiši
Viktorju Šoncu v spomin

Rojaku Viktorju Šoncu, skladatelju, glasbenemu pedagogu, prvemu ravnatelju Glasbene matice v Trstu, glasbenemu kritiku in zborovodju so v Tomaju dne 7.12. 2007, na njegovi rojstni hiši, ob 130-letnici njegovega rojstva, odkrili spominsko ploščo. Ob tej priložnosti so o njem pripravili okroglo mizo, kjer so poznavalci njegovega delovanja predstavili njegovo življenjsko pot in skladateljsko dejavnost. Ravnatelj Glasbene matice v Trstu, Bogdan Kralj, ga je predstavil kot ravnatelja Glasbene matice in spregovoril o njegovem pedagoškem in zborovskem delovanju. Spominski večer sta popestrila domači župnijski pevski zbor in šolski pevski zbor, ki je zapel nekaj mladinskih pesmi Viktorjevega brata Alojza. Poseben aplavz pa so pozele Viktorjeve skladbe, ki sta jih izvajala pevski zbor Sraka pod vodstvom Bogdana Kralja in godalni kvartet Glasbene matice iz Trsta. Na Krasu se je rodilo veliko osebnosti, ki so soustvarjale slovensko

kulturo, ti niso bili samo pomembni pesniki in pisatelji, temveč tudi nekateri skladatelji. Res se ne moremo ponašati z glasbeniki velikega slovesa, imamo pa več manjših, a pomembnih ustvarjalcev. Med njimi izstopa Viktor Šonc. Ta naš rojak izhaja iz glasbeno nadarjene družine, v kateri je bilo v več generacijah kar nekaj cerkvenih organistov, pevcev in godcev, pa tudi skladatelj cerkvenih in posvetnih pesmi. Viktor je zgodaj kazal veliko veselje in nadarjenost za petje in glasbo. Že kot mladenič je vodil pevski zbor, s katerim je nastopal ob različnih priložnostih, igral je pri vaški godbi na pihala in uglasbil nekaj pesmi. Vendar so mu starši kot najmlajšemu sinu določili, da prevzame vodenje očetove krojaške delavnice in trgovine, ker je brat Henrik postal duhovnik, brat Alojz pa učitelj. S poklicem, ki so mu ga določili starši, ni bil zadovoljen. Njegovo željo, da bi šel študirat, je podprl njegov najstarejši brat. V Gorici je opravil

privatne izpite na gimnaziji in se pri 24 letih vpisal na glasbeni konservatorij v Pragi. V treh letih je diplomiral iz dirigiranja, kompozicije, solopetja in orgljanja in se nato izpopolnjeval še v Weimarju in Dresdnu. Iz teh pomembnih evropskih kulturnih središč se je nadarjeni mladenič leta 1909 vrnil v domovino vsestransko usposobljen in tako dosegel častno mesto v primorskem kulturi kot eden prvih poklicnih glasbenikov slovenskega rodu v našem kraškem, pa tudi tržaškem mestnem prostoru. V Sarajevu, ki je bilo takrat še av-

Doživet večer v Devinu

400 let star slovar še vedno nagovarja

Na sedežu devinskih zborov so se v petek, 14. decembra, spomnili 400-letnice izida prvega italijansko-slovenskega slovarja, ki ga je sestavil servit, brat Gregorio Alasia da Sommaripa, ki je v Devinu prišel le nekaj let prej na pobudo tedanjega devinskega grofa Rajmunda Della Torre Valsassina. Ta je namreč želel z ustanovitvijo servitskega samostana in šole poskrbeti za utrjevanje katoliške vere v krajih, kjer se je že pojavljala protestantizem. Mladi, še ne posvečeni servit, pa je tudi vodil samo gradnjo samostana, ki še stoji, a je zdaj v njem grajska konferenčna dvorana z ostalimi strukturami.

Na petkovem večeru je bila osrednja osebnost profesorica Diomira Fabjan Bajc, ki jo poznamo kot prevajalko in avtorico treh pomembnih slovarskih del: frazeološkega slovarja *Dve muhi na en mah*, ki je izšel pri GMD, nadalje slovarja *Lažni prijatelji*, ki nas opozarja na različne pomene podobnih besed v slovenščini oziroma italijanščini in ga je izdala Mladika,

ter še zgoščenega italijansko-slovenskega in slovensko-italijanskega slovarja, ki je pri založbi Zanichelli doživel kar dva ponatiska. S prof. Diomiro Fabjan Bajc se

dobro obvladali slovenščino, sta znameniti dvogovor med popotnikom in domačinom, ki ga je objavil Alasia v pomoč popotniku, ki pride v slovenske kraje,

Foto Kroma

je o Alasijevem slovarju in ostalem slovarskem delu ter skrbi za jezik pogovarjala Marija Breclj. Po razčlembi slovarja, ki je nastal v Devinu tudi ob jezikovni pomoči grofovega sina Matije, kar potrjuje, da so tudi plemiči zelo

odigrala člana Dramskega društva Jaka Štoka Meta Starc in Nikolaj Bukavec. V živo izrečeni štiristo let star jezik, tako italijanski kot slovenski - v obliki, ki so ga govorili na našem Krasu - je vzbudil med prisotnimi veliko

zanimanja in tudi zabave.

Drugi del pogovora pa je bil priložnost, da je prof. Diomira Fabjan Bajc spregovorila o svojem prevajalskem delu in kako se je prav zaradi prevajalskih potreb začela ukvarjati s sestavljanjem frazeološkega in ostalih slovarjev. Pojasnila o prevajalskem delu pa so bila tudi osnovno resnico, da je vsak jezik po svoji strukturi tak, da v njem lahko človek izrazi vse, kar misli, čuti in potrebuje, da pa ima vsak

jezik svoja pravila in svoje oblike, ki jih mora človek poznati. Skrb za jezik je zlasti za naše razmere temeljnega pomena. Devinski sedež je bil torej v petek prizorišče lepega kulturnega dogodka v znamenju kulture jezika. Sam večer so uvedli mladi pevci mladinskega zbora Ladja, ki so zapeli pod vodstvom Olge Tavčar. To je bil prvi nastop v mladinski postavi za sicer že izkušene devinske otroke. Večer so sklenili člani vokalne skupine Musicum iz Gorice, ki so s kratkim sporedom, v katerem sta bila tudi Gallusov motet in znamenita Trubarjeva božična pesem, poudarili zvočni okvir dobe, ko je Gregorio Alasia da Sommaripa vedel, da se mora naučiti slovenščine, da bi učinkovito opravljal svoje poslanstvo med našimi ljudmi.

M.T.

DSI Večer o Janezu Evangelistu Kreku
"Začeti je treba, to je vsa umetnost!"

Janez Evangelist Krek je globoko zaznamoval čas, v katerem je deloval, večji del njegovih prizadevanj pa je obrodil sadove pozneje, tudi v najnovejših časih svobodne Slovenije. Bil je predan narodu, njegovo delo je temeljilo na vsakodnevem stiku z ljudmi, saj je bil prepričan, da je vsak dolžan delovati v družbi in da so vsi poklicani h grajenju novih časov, voditelji pa imajo pri tem še posebno odgovornost. Bil je človek, ki je znal nagovarjati ljudi in jim prisluhniti, rad je poudarjal, da je služabnik globljih inte-

resov in le prvi v vrsti tistih, ki zasledujejo cilj vsestranskega narodnega preporoda. Imel se je za javnega delavca v službi ljudem, v slovensko zgodovino pa se je zapisal kot eden najvidnejših politikov, gospodarstvenikov in organizatorjev svojega časa, pa čeprav ga je nasilni petdesetletni ideološki mrk postavil v kot. Še danes je lahko Krek zgled politične delavnosti in predanosti, je na srečanju Društva slovenskih izobražencev poudaril prof. Janez Juhant, večer pa je želel biti poklon velikega možu ob letošnji 90-letni-

ci smrti. Začeti je treba, to je vsa umetnost!, je ponavljal Krek, ki sta ga pri kapilarnem delu na terenu vodila neustavljivi optimizem in neukrotljiva volja.

Krek se je rodil leta 1865 v Sv. Gregoriju pri Sodražici v družini, kjer je domoval zgled vere. Gimnazijo je dokončal v Ljubljani, leta 1884 je vstopil v bogoslovje, potem pa je šel na Dunaj, kjer je spoznal krščansko socialno misel. Domov se je vrnil leta 1892, tri leta kasneje je postal profesor na ljubljanskem bogoslovju, kaj kmalu pa je stopil v politično areno in je bil vrsto let delalni in državni poslanec. Rešitev socialnega vprašanja je bila za Kreka temeljnega pomena pri grajenju boljše družbe, pri tem pa je poudarjal etično-socialno vlogo krščanstva, ki mora prepojit družbo

in pokazati rešitev. Vera je poklicana, da kaže pot sodelovanja, sloge in smisla za skupnost. Na teh predpostavkah je torej Krek v zadružništvu videl najboljši izhod iz bede. Hranilnice, posojilnice, prodajne in nabavne zadruge so morale rešiti skupnost ter jo gospodarsko utrditi, namenjene pa so bile predvsem kmetom. Krek je bil še prepričan, da utegne zadružništvo pomagati tudi delavstvu, in to v časih, ko niso bili vsi v Cerkvi tega mnenja, socialistična misel pa je imela nad tem problemom skorajda monopol. Stremel je po osvobajanju ljudi in je bil prepričan, da mora na tej poti igrati posebno vlogo izobraževanje: le zares izobražen človek je samostojen, politično zrel in primerno vpet v družbeno delovanje.

IG

strijsko mesto, je odprl privatno glasbeno šolo. Leta 1911 pa so ga poklicali v Trst, da je prevzel vodstvo Glasbene matice. Prav po njegovi zaslugi je Avstrija priznala to ustanovo in jo vzdrževala. Glasbena matica je tedaj močno razširila svojo dejavnost. Tako so se Primorci sredi Trsta v materinem jeziku usposabljali za instrumentaliste, ljudske godce, organiste in pevce in gojili tisti del narodne kulture, ki jo najširše ljudske plasti globoko doživljajo in množično izražajo. Razcvet je zmotila 1. svetovna vojna. Čas po vojni pa slovenski glasbeni ustanovi ni bil naklonjen. Šonc je na lastni koži prestopal nasilje fašizma. Ko so ob divjem plešu črnosrajčnikov ognjeni zublji izlivali veličastno stavbo Narodnega doma v Trstu, so upepelili tudi vse imetje Glasbene matice. Udori, razbijanje instrumentov, fizični napadi in novi požigi kulturnih domov so se ponavljali povsod, kjer je šola gostovala. A kulturni delavci so napovedali boj proti narodnemu izginotju, pa ne z orožjem, temveč s pesmijo. Pevski zbori so zaživel povsod, saj smo Slovenci narod pevcev in zborovska glasba je najbližje ljudstvu. Viktor Šonc in

drugi so poskrbeli za priredbe in nove skladbe. Glasbena matica je za potrebe pevskih društev izdala zbirko ljudskih pesmi. Ko se je morala slovenska pesem iz javnosti umakniti za cerkvene zidove, je Šonc usposabljal tudi cerkvene organiste in zborovodje. Viktor Šonc je vztrajal in delal kot učitelj, ravnatelj, skladatelj, pevovalja in glasbeni kritik, dokler je bilo vsaj malo možnosti. Ko so postale razmere nevzdržne, se je leta 1927 pridružil tisočim primorskim brezdomcem, ki so iskali delo in streho nad glavo večinoma po Jugoslaviji. V Ljubljano je prišel prepozno, zato ni našel zaposlitve. Pot ga je peljala v Srbijo, kjer je poučeval in vodil liturgično petje v Somboru in Sremski Mitrovici. Po dveh letih se je vrnil v Ljubljano, kjer je deloval na Šoli Glasbene matice, kasneje preimenovane v Glasbeno šolo center, kot glasbeni pedagog in zborovodja do 80. leta starosti. Umrl je v Ljubljani 1. septembra 1964.

Viktor Šonc nam je zapustil veliko na različnih področjih. Številni poklicni in ljubiteljski glasbeniki iz roda v rod nadaljujejo, po raznih krajih, njegovo delo. V njegovi zapuščini najdemo 48 skladb, od tega je 38 zborovskih različnih vsebin, od žalostnih do poskočnih, cerkvenih in posvetnih. Najobsežnejše njegovo delo je kantata Ubežni kralj, za katero je dobil na natečaju Glasbene matice leta 1932 drugo nagrado. Gotovo je ena najpomembnejših njegovih pridobitev Glasbene matice v Trstu, ki se je po vojni obnovila in deluje z istimi cilji kot ob ustanovitvi: razvijati glasbo, eno poglobitvenih sestavin narodne kulture na vedno ogroženem narodnostno mešanem ozemlju. Tržaška Glasbena matica pod Italijo še ni dosegla statusa državne ustanove, ki jo je imela pod Avstrijo, ko jo je vodil Viktor Šonc. Tržaški kulturni krogi se ga vsako leto 29. oktobra, na njegov rojstni dan, spominjajo s spoštljivim radijskim sporočilom. Slovenski nacionalni radio pa je pred kratkim izvajal v posebni oddaji njegove skladbe s spremno besedo o njegovem življenju in delu. Prav je, da je kulturno društvo Tomaj postavilo v rojstnem kraju obeležje, ki ohranja spomin nanj, na njegovo delo in na trdoživ kulturni odpor primorskega človeka iz hotenja po narodnem preživetju.

Alenka Peric

NARODNI DOM Predstavitev monografije Bogdana Groma

"Kar sem upodabljal, sem tudi doživljal!"

Bogdan Grom sodi med generacijo umetnikov, ki so zaznamovali zamejski likovni povojni prostor. Med Černigojem, Spacalom, Hlavatyjem, Saksido, Lukežičem je bil Grom najmlajši. "Vedno sem zato vedel, kje je moje mesto." Stična točka je bila za tedanjo generacijo likovnikov galerija Scorpione v Trstu, v kateri je njihovo sodelovanje dobilo močnega zagona. V takratnem obdobju nove zamejske likovne renesanse je bil Grom ena najbolj prominentnih osebnosti, njegov tedanji likovni opus pa je v primerjavi z ostalimi še segal v figurativnost: v to smer je namreč Groma vodilo neposredno doživljanje Krasa in njegove narave. "Kar sem upodabljal, sem tudi doživljal! Na Krasu sem prisostvoval takim naravnim prizorom, ki so bili za moje kolege, zlasti tržaške, tuji. Včasih so mi celo očitali, da rišem za tržaško buržoazijo."

Tako je z rahlim nasmehom dejal Bogdan Grom sooblikovalcu večera, Sergiju Pahorju, v torek, 18. decembra, ko so v razstavni dvorani Narodnega doma predstavili zajetno publikacijo z

naslovom *Moje korenine*. Monografija, ki jo je izdala tržaška založba Mladika, zaobjema ravno obdobje Gromovega zgodnjega tržaškega umetniškega snovanja. Kot je na predstavitvi poudaril likovnik Štefan Pahor, "knjiga ni le zbirka slik,

1918 v Devinščini na Krasu. Ljubzen do umetnosti so malemu Bogdanu vlivali že starši, on pa se je risanja učil tako, da je prisrčnoval mojstrovine velikih umetnikov preteklosti. Grom je študiral umetnost v Perugi in v Benetkah. Po koncu vojne se je

Foto IG

pač pa tudi dokument slikarjeve vsestranske ustvarjalnosti in prisotnosti v takratni slovenski manjšinski družbi, ki je bila - po dolgoletnem zatiranju - že zelo živahna in dinamična."

Bogdan Grom se je rodil leta

preselil na Ptuj, nato pa v Prago, dokler se ni končno nastanil v Trstu, kjer je z velikim uspehom poučeval na slovenskih šolah. Zamejski prostor je Grom zapustil leta 1957 in odšel v ZDA, kjer še danes živi blizu mesta New

York na drugi strani reke Hudson v Englewoodu v državi New Jersey.

Monografija je razdeljena na dva glavna dela: prvi je namenjen prispevkom umetniških kritikov Vanje Štrukelj, Jasne Meku' in Petra Roseja. S kritičnim opisom dela pa tudi z zgodovinskim pogledom ustvarjalnega obdobja, ki ga knjiga predstavlja, nas prispevki, objavljeni v slovenščini, italijanščini in angleščini, uveljavljajo v drugi del knjige, v kateri je zbran Gromov opus risb, skic, akvarelov, perorisb, batikov, ilustracij in olj. Ti so razdeljeni po sklopih, ki so vezani na Gromove domače kraje oz. na kraje tedanjega bivanja v Trstu. Prvi sklop je tako posvečen Kontovelu in okolici, sledijo pa dela, v katerih umetnik upodablja Prosek, kraško pokrajino in tržaško obalo. "Gromove risbe, skice in akvareli po eni strani natančno upodablajo okolje, po drugi pa predstavljajo posredovanje globokih in pristranskih emocij umetnika, emocij, ki se nam izražajo predvsem preko izrednega čuta za barvo, ki vedno presega mejo med realnostjo in vizijo, preko hitre in značilne poteze svinčnika in peresa, ki postane že skoraj kaligrafska, rokopisna govornica slikarja. Zadnje strani knjige so posvečene pa ilustratorskemu, grafičnemu in scenografskemu delu Bogdana Groma, "kar daje knjigi še dodatno dokumentarno vrednost."

Igor Gregori

Obvestilo

V nabrežinski župnijski dvorani je od 25. decembra 2007 do 6. januarja 2008 na ogled tradicionalna razstava jaslic. Sodeluje gospa Vida Pecorini. Urnik: četrtek in sobota od 16. do 19. ure, nedelja in prazniki od 10. do 12. in od 16. do 19. ure. Možen je tudi ogled jaslic v cerkvi sv. Roka. Slovenski kulturni klub in MOSP razpisujeta ob dnevu slovenske kulture: LIKOVNI, FOTOGRAFSKI in LITERARNI NATEČAJ ZA MLADE (do 30. leta starosti) IZ ZAMEJSTVA. Tema in tehnika sta prosti. Kdor želi, lahko ustvarja na temo: "Kje, domovina, si?" (Duma, O. Župančič, ob 130-letnici rojstva). Dela morajo biti podpisana le s psevdonimom; ime, datum rojstva in telef. številka avtorja pa naj bodo v priloženi zaprti kuverti z istim psevdonimom. Dela lahko oddate v uradih Slovenske prosvete (pon-pet., 9.-17.) ali po pošti: ul. Donizetti 3, 34133 Trst, do 31. januarja 2008. Literarne prispevke lahko pošljete na:

rast_mladika@hotmail.com.

Dodeljene bodo 4 nagrade za vsako kategorijo (komisija bo podelila eno nagrado za absolutnega zmagovalca v vsaki kategoriji in po eno za najboljšo delo za starostni skupini med 13. in 19. letom in med 20. in 30. letom; četrto nagrado v vsaki kategoriji bo podelila publika). Razglasitev zmagovalcev in nagrajevanje bosta v ned., 10. februarja, zvečer.

Darovi

Za Slovensko Vincencijevo konferenco: Rosanda in Silva Gasperčič 50,00 evrov; Olga Franza 10,00 evrov.

VITAL
Servisi za podjetja
in privatnike za tržaško
in gorško pokrajino
PESEK 42
34012 Občina Dolina
Tel. 040 226868
Fax 040 226791
e-mail: vitalcoop@tin.it
www.vitalcoop.net

praznjenje greznic in čistilnih
naprav, čiščenje odtočnih
kanalov z vodnim pritiskom,
pregledi s tv kamero,
zidarska dela

OBRtna CONA ZGONIK,
PROSEKA POSTAJA 29/C, 34010 TRST
tel. 040 2528113; fax 040 2528124
e-pošta: info@danev.it

Spomin na prijatelja Zapustil nas je Giuseppe Radole

Vsredo, 5. decembra, je v Trstu umrl glasbenik Giuseppe Radole, posebno znan kot poznavalec istrske kulture, predvsem glasbe. Spoznal sem ga kmalu po letu 1940, ko je prišel študirat bogoslovje v Gorico. Da ima rad glasbo in da jo pozna, smo njegovi prijatelji kaj kmalu spoznali. Menda je v tistih letih postal tudi prefekt, nekaj vodja razreda. Mene so seveda zanimali njegova glasba, njegovo poznanje gregorijanskega, pa tudi zborov-

skega petja na latinska besedila. V študijskih letih je bil menda asistent v semenišču v Kopru. Leta 1944 je bil posvečen v duhovnika. L. 1947 je prišel v Trst, da bi se lahko posvetil glasbenemu študiju na konservatoriju Tartini. Odtlej je ostal v Trstu, kjer je bil župnik in vikar v cerkvi starega Sv. Antona blizu škofije in mestne knjižnice. Opravljal je službo duhovnika in imel razne zaposlitve kot glasbenik: 18 let je vodil tržaški mestni zbor Cappella Civica.

Učil je harmonijo na tržaškem konservatoriju. Bil je tudi kolarator novih orgel in zvonov. Vestno je opravljal duhovniško službo in ji dajal prednost pred drugimi zadolžitvami. Cerkev je bila njegov drugi dom. Pred mašo ob 8. uri zjutraj in po njej je bil v spovednici blizu vhoda v cerkev. V spovednici mi je tudi puščal tiskovine, da mi ni bilo treba hoditi v njegovo oddaljeno hišo v ul. De Rin. Radole je dobro poznal Trst in Istro, ki je bila njegova ožja domovina. Tudi v težjih časih je obiskoval svoje ljudi v rodni Barbani, zlasti v času, ko je bila še živa mama. Pisal je izvorno glasbo, predvsem za zbor in orgle, poročila, eseje in članke. Še za zadnjo številko glasila Glas naših zborov je prispeval članek, razmišljanje ob izidu oglejskih spevov Ad cantum laetitiae. Oglejska zgodba je privlačevala tudi istrskega zgodovinarja. Bil je tudi velik poznavalec orgel. Orgle je preučeval in o njih pisal. Ko sem bil odbor-

nik za kulturo in svetovalec na tržaški pokrajini, sva veliko sodelovala. Na mojo pobudo je preštudiral in napisal knjigo, obsegajočo 365 strani, o raziskavi glasbenega življenja v Trstu - Ricerche sulla vita musicale a Trieste 1750-1950. Izšla je leta 1988. V knjigi je nad 50 strani, posvečenih slovenski glasbi, kjer so omenjeni tudi glasbeniki, ki jih drugi glasbeni zgodovinarji ne poznajo. Tej knjigi je sledila pripoved glasbene zgodovine na Tržaškem od leta 1900 do današnjih dni. Prof. Radole mi je tudi po-

narja. Bil je tudi velik poznavalec orgel. Orgle je preučeval in o njih pisal. Ko sem bil odbor-

magal organizirati zborovske, solistične, vokalne in instrumentalne, komorne ter simfonične koncerte. Ti so bili prikaz dela, ki smo ga opravljali med letom na Pokrajini. Radole je znal res veliko. Poznal je vsa področja glasbe. Njegovega velikega pomena se bomo zavedli, ko bomo rabili njegovo pomoč. Mislim, da je prav, da ponovim, kar sem omenil, in sicer, da je bil Radole kljub veliki učenosti skromen in ponižen, naravno prijateljski in duhovit, in zato se strinjam s tem, kar je napisal v spominskem članku njegov dolgoletni prijatelj in sodelavec Marco Sofianopulo: pravilno in pravično bi bilo ovrednotiti tega skromnega, a velikega učenjaka.

Zorko Harej

Glasbeni ustvarjalec iz Kozine

Dr. Franc Rapotec (1887-1976), "poštarjev sin"

Leto 2007 je bilo leto obletnic pomembnih osebnosti, ki so v preteklosti delovale na slovenskih tleh in v tujini. Mednje sodijo tudi glasbeni ustvarjalci in poustvarjalci. Vemo, da je Primorska v preteklosti dala celo vrsto glasbenih delavcev, ki so s svojim delom pripomogli k rasti zborovstva. Ob aktivnem zborovskem delu so mnogi občasno, pogosto brez vsake formalne izobrazbe, nekateri pa tudi pogostejše prijeli za pero in se pojavljali kot ustvarjalci. Mnogi med njimi so pokazali veliko mero nadarjenosti in bi lahko v drugačnih okoliščinah postali pomembnejši ustvarjalci. Danes so skoraj pozabljeni, a v času preizkušene za narodov obstoj so bili mogočni branilci slovenske besede in pesmi. Današnji razvoj zborovstva na Primorskem je sad tudi njihovih prizadevanj. Med te glasbene ustvarjalce sodi tudi dr. Franc Rapotec, Poštarjev, iz Kozine. Rodil se je 7. oktobra 1887 v Nabrežini pri Trstu, materi Aloj-

ziji Tence iz Nabrežine in očetu, narodnemu buditelju, Francu Rapotcu iz Kozine. V družini sta se rodila še dva sinova, Josip Rapotec, priznan zdravnik na Kozini, in Vinko Rapotec, odvetnik in publicist v Opatiji, ter štiri hčere. Dr. Franc Rapotec je večji del svojega življenja preživel izven Primorske. Mladost pa je preživel na Kozini. V Hrpeljah je obiskoval osnovno šolo, gimnazij pa v Pazinu. Gimnazijska leta, polna učenosti in novih izzivov, so v mlademu Francu vzbudila željo po glasbenem izobraževanju. Prve glasbene korake v umetnosti komponiranja je začel pod mentorskim vodstvom skladatelja Stockla in Matka Brajše - Rašana. Po maturi se je vpisal na študij prava na Dunaju, ga nadaljeval še v Pragi in tu 13. decembra 1913 promoviral za doktorja prava. Po končanem študiju je služboval v Pazinu in Trstu, bil tajnik direkcije PTT v Ljubljani in Beogradu ter kasneje direktor direkcije PTT v Skopju, v Cetinju, v Beogradu, Sarajevu in Zagrebu,

vse do upokojitve leta 1950. Ves čas službovanja je komponiral, vodil pevske zборе in skrbel za kulturno življenje v kraju, kjer je deloval. S kulturno-prosvetnim delom se je začel ukvarjati že kot dijak na Kozini in v Pazinu. Kot študent je aktivno sodeloval v akademskem društvu "Slovenija" in "Slovanska beseda" na Dunaju ter v društvu "Adrija" v Pragi. V času službovanja po različnih krajih Jugoslavije se je z veliko vpleto vključeval v delo kulturnih, še posebej glasbenih društev. V času bivanja na Kozini je ustanovil ljudsko knjižnico in tamburaški orkester pri društvu Venec leta 1906. V Trstu je bil soustanovitelj slovenskega društva Balkan, v katerem so se zbirali napredni ljudje z različnimi interesi in pogledi na takratni razvoj. Pot ga je peljala izven primorskih krajev in ljudi v oddaljena mesta. Življenje, polno preizkušenj, raziskovanj, odkritij, vztrajnosti, delavnosti in nezlomljivosti, ga je pripeljalo do zavidljivih uspehov. Postal je osebnost, ki ga je glasbeno občinstvo sprejelo medse. Za svoje delo je bil večkrat nagrajen s

številnimi priznanji in odlikovanji. Med najvišje sodi odlikovanje Red sv. Save 5., 4. in 3. stopnje in podelitev diplome za 60-letno amatersko glasbeno delo, ki mu jo je podelilo Združenje glasbenih društev Hrvatske. Življenjska pot dr. Franca Rapotca se je končala 15. decembra 1976 v Zagrebu, kjer je tudi pokopan. Dr. Franc Rapotec je bil in ostal glasbenik, ljubiteljski skladatelj in zborovodja. Pisal je skladbe za tamburaške orkestre in pevske zборе. Glasbeni opus obsega nad 60 zborovskih skladb in priredb. Namenil jih je odraslim zborom, s katerimi se je tudi sam ukvarjal. Med najpomembnejše sodijo: *Kraška jesen* (Srečko Kosovel), *Pa dekle pšeničko žanje* (Cvetko Golar), *Pesem trdega Slovenca* (Stanko Vraz), *Lozi svobode* (Franc Rapotec), *Moj Kras, Slavniku, Pevsko geslo*, *Republiki Sloveniji* (Franc Rapotec) - pesem je posvetil KPD Slovenski dom v Zagrebu leta 1968; priredbe ljudskih Slišal sem 'na glasna štima, Slišal sem cajtan-ge brat. Obsežnejši sta dve skladbi: *Na moru* (M. Milanković) za tercet in klavir in *Lepo je na Kozini* - valček za klavir.

Dr. Rapotec je v zborovski opus poleg priredb ljudskih pesmi in lastnih umetniških pesmi vključeval tudi nabožne skladbe. Večje števi-

lo skladb je ustvaril prav ob uvedbi narodnega jezika v bogoslužje. Poleg maše za mešani zbor (1970) je uglasbil še nekaj *Marijinih, velikonočnih in božičnih skladb ter Papeško himno* (Rosatti) za mešani zbor in orkester. Med pomembnejše sodijo *Polnočna pesem, Marija, ti poslušaj, Na kamelah jez-dijo* idr.

Kompozicijski stavek skladatelja dr. Franca Rapotca je preprost, nei-

zumetničen, ker se je držal pravil harmonskega stavka. Melodične linije je izpeljeval v kadenčnem zaporedju enostavno in dostopno

vsakemu pevcu. Pri izbiri tekstov ni bil zahteven. Poleg slovenskih avtorjev in lastnih besedil najdemo še hrvaške avtorje, kar je temu primerno, saj je komponiral tudi za zборе izven slovenske dežele. Skladbe je pisal za lastno uporabo in za zborovodje, ki jih je poznal in se z njimi veliko družil. Tako je veliko skladb za moške zборе namenil zboru v Rodiku pri Kozini in njenemu zborovodji Ediju Racetu. Nekaj skladb za moške zборе je objavljenih v reviji Naši zbori, nekatere so objavili na Hrvaškem, ostale pa so še v rokopisih. Dr. Franc Rapotec sodi med skladatelje, katerih del se še vedno spominjamo. 120-letnica rojstva je jubilej, ki se ga moramo spominjati. Oživljati moramo namreč dela ljudi, ki so novim generacijam poskrbeli za delo in razvoj v prihodnost. Bil je človek, ki se je zavedal svojih korenin in se k njim vedno vračal. Oddaljen kraj bivanja, hrepenenje po otroškem, mladostniškem času, kraškem zraku, prijateljih, sorodnikih, pevcih in pevkah so bili vsakdanja uteha, ki ni nikoli minila. S svojim ustvarjanjem je dal tehten prispevek primorski, slovenski in jugoslovanski glasbi. Ostal bo med nami kot "Poštarjev Francelj" iz Kozine.

Bojana Kralj

Knjižna novost

Po praznikih diši ...

Po praznikih diši je ena tistih knjig, ki ne sodijo v en sam "predal" ali na točno določen del knjižne police, ampak tja, kjer bo vedno pri roki. Ko jo listamo, postaja očitno, da sta avtorja želela predstaviti praznike s čim več plati in hkrati celovito, tako da je sčasoma postal njun "problem" - ne to, kaj še zajeti in vključiti, ampak, kaj od podatkov, zamisli, nasvetov in slikovnega gradiva izpustiti, kje se ustaviti.

Prazniki - tako osebni kot prazniki skupnosti in ne glede na njihovo naravo in vsebino - so nadvse pomemben del življenja. So naša skupna orientacija v času in prostoru, vez s tradicijo in našo kulturno dediščino, v psihološkem smislu pa nam s svojim redom in predvidljivim zaporedjem dajejo občutek gotovosti in varnosti.

Bistvo praznikov je bilo od nekdaj ponovno vzpostavljanje odnosa in uglaševanje z naravo, poudarja etnolog Damjan Ovsec. V tem smislu

no vsebino; v poglobljeno in z bogovom, kasneje in danes z molitvijo in meditacijo. Obredna plat praznikov se do danes pravzaprav ni veliko spremenila. Ne glede na to, ali smo verni ali nismo, smo v "ritualih" praznikov udeleženi vsi. Ti, ki jih jemljejo resno, kot pomemben del naše tradicije in

etnologi in več storiti za ozaveščanje ljudi o izvornem pomenu in vsebini praznikov, je prepričan Ovsec, letošnji dobitnik Murkove nagrade, najvišjega stanovskega priznanja na področju etnologije.

Knjiga, ob kateri so se živahno kresali te in podobne misli in spoznanja, spremlja praznike v roku od začetka decembra do naslednjega novembra. Širše predstavlja vse najpomembnejše verske praznike in dneve znanih svetnikov, se zadrži ob praznikih z družabno razsežnostjo (Pust, 8. marec in 1. maj),

ne pozabi pa tudi na osebne praznike, kot so rojstni dnevi in poročne slovesnosti. Čeprav izdajatelj, založništvo DZS, knjigo označuje kot priročnik, je treba dodati, da je več kot zgolj to. Strokovno korektne, a hkrati poljudne

Avtorja Slavka Ilich, ki jo zanima "vse" in se "vsega" tudi loti, in Andrej Blatnik, poklicni fotograf, sta začela ustvarjalno sodelovati leta 2002 v reviji Albert. Ko je ta prenehala izhajati, sta se delovno dopolnjevala v revijah Vrtinar, Otrok in družina in Atelje

je "praznost" dneva - odsotnost delovnih in drugih običajnih obveznosti - človeku dala možnost in priložnost, da praznik - magični dan - napolni z duhov-

samobitnosti ter jih primerno počastijo, in oni, ki prosti dan izkoristijo za izlet, druženje s prijatelji, ali družinsko kosilo v bližnji gostilni.

Na splošno, dodaja Ovsec, pa danes predvsem "šepa" naš odnos do vsebine praznikov. V prevladujoči življenjski hitrici, pehanju za materialnim blagostanjem in površnosti v medsebojnih odnosih se temu skoraj ni čuditi ... Opazno pa je, da veselje - sklepni del

praznika - postaja njegov skoraj edini namen, na smisel in globljo vsebino različnih praznikov pa vse bolj pozabljamo. Tega bi se morali zavedati tudi

opise praznikov dopolnjujejo pregovori in reki, izbrani odlomki iz literarnih del, preizkušeni recepti in številni praktični nasveti o tem, kako si praznike popestriti in polepsati, da jih bomo vsi skupaj še bolj polno doživeli.

Naši običaji - še zlasti tisti ob praznikih - so poleg jezika temelj naše samobitnosti. Spoštljiv odnos do tradicije nam namrekuje že pomisel na neštete rodove naših prednikov, ki so jih negovali, sooblikovali in ohranjali skozi dolga stoletja do danes.

Svoje identitete - tega, kar smo in po čemer smo - si ne moremo preprosto kupiti v trgovini. Vprašanje je tudi, koliko "uvažanje" modnih praznikov prispeva k našemu notranjemu bogatstvu in pristnosti medsebojnih odnosov.

Dušan Rogelj

LJUBLJANA - MARIBOR

18. filmski festival LIFFE

V Ljubljani se je s podelitvijo nagrad prejšnji teden končal 18. mednarodni filmski festival LIFFE. Trajal je dva tedna, v Ljubljani in Mariboru, na sporedu je bilo 108 filmov, razdeljenih na več žanrskih sklopov, središče dogajanja pa je bil Cankarjev dom. Nagrado občinstva, zlati kolot, je dobil češki film Povratne steklenice (režija Jan Svěrák), zelo posrečena komedija o medsebojnih odnosih v sodobnem, izpraznjenem življenju. Nič čudnega, saj je ta film po spomladanski premieri že na Češkem presegel vse rekorde gledanosti domačih filmov. Nagrada vodomec za režiserja najboljšega filma iz sklopa Perspektive je pripadla nemškemu filmu Okna v ponedeljek (režija Ulrich Köhler). Obrazložitev strokovne žirije: Tisočkrat obdelana tema zaživi na sveže in novo. Družinske stiske ne slika razkošje mučnih besed, temveč neuporabni predmeti in stavki vsakdana. Senzibilno delo z odlično igralsko zasedbo najavlja obetajočega režiserja. Nagrado FIPRESCI svetovnega združenja filmskih kritikov in novinarjev je dobil francoski film In s kom ti seksaš? (režija Lola Doillon), ki prizadeto, a duhovito posre-

duje problematiko pubertetniške populacije. Nagrado Amnesty International Slovenije za najboljši film na temo človekovih pravic je dobil špansko-francosko-argentinski (tudi kraj dogajanja je Argentina) film XXY (režija Lucia Puenzo). V obrazložitvi med drugim piše: Interseksualnost - nedoločljivost spola oziroma medspolnost ter dileme, ki jih spolna istovetnost in spolna usmerjenost povzročata, so prikazani skozi subtilen, intimen, čuden, a hkrati preprosto in preprosto. Festival si je ogledalo 49.000 gledalcev, kar je primerljivo s prejšnjimi leti. Filme so predvajali kar v šestih ljubljanskih kinodvoranah (na 279 projekcijah), približno tretjino tega sporeda pa so vrteli tudi v Mariboru. Ljubitelji filma so s festivalom imeli izjemno priložnost videti izbrano produkcijo iz drugih, večjih tujih festivalov, distributerji niso odkupili, kar pomeni, da ne bodo na rednem programu. Gre namreč zvečine za zahtevnejše, manj komercialne stvaritve, kot so tako imenovani art filmi, nizkoproročunski in eksperimentalni filmi z vsega sveta. Od vseh predvajanih filmov naj bi v rednem pro-

gram prišlo manj kot deset del, se pravi le izrazito komercialni filmi.

Simon Popek, osrednja oseba letošnjega Liffa, je postavil v ospredje romunski film kot najbolj izstopajočo evropsko produkcijo, a nobeden od teh filmov kljub nekaterim nespornim kvaliteta - začuda - ni bil opažen ne pri strokovnih žirijah ne pri publiki. Na srečo se je odločil tudi za retrospektivo, posvečeno 73-letnemu Otvarju loseljanju, francoskemu režiserju gruzinskega rodu. Videli smo izbor sedmih njegovih filmov in režiserjev portret, ki ga je posnela Julie Bertocelli. Otvar loseljanje je ena najizrazitejših osebnosti svetovnega filma. Značilno zanj je, da namesto pripovedi, kakršne smo v filmih nekako vajeni, filme sestavlja iz številnih, raznoterih motivov in pripovednih drobcev, ki pa se sestavijo v svojevrstno, razpoznavno celoto. Loseljanja nekateri primerjajo, površno sicer, z Jacquesom Tatijem ali prepoznajo nekaj, kar je sorodno Luisu Bunuelu. Pa vendar je loseljanje povsem samostojen avtor, do česar ga je privedla tudi njegova nesrečna usoda. Doma, v Gruziji in v Sovjetski zvezi sploh, so mu namreč že v šestdesetih letih prepovedali slehernno delovanje, zatočišče pa je našel v Franciji, kjer se godi večina njegovih filmov.

Peter Kuhar

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Kakšen naslov, prosim?"

Kot že tolikokrat prej in vendar je tokrat obisk mestnih knjigarn v nečem drugačen. Praznični dnevi, ljudje se gnetejo vsepovsod. Obupano zre v dolgo kačo ljudi pred blagajno, presenečeno ugotavlja, da ljudje še vedno berejo. Za čuda vedno več. Opazuje platnice knjig, ki so na prodaj, in v glavi se ti avtomatično odpirajo okenca, saj tudi sama avtomatično vzameš v roke filozofsko knjigo o zgodovini sreče. Pravzaprav o iskanju slednje. Oziraš se po vseh teh kupih na tleh in na policah, ki se vedno šibijo pod težo knjig. Naslovi, ki zevajo z vseh strani, kažejo na položaj današnje družbe. Postopoma, a vse bolj se začenjamo (ponovno) zanimati za zakulisja političnih dejanj, z avtorji poljudnih družbenih esejev skušamo analizirati, zakaj družba, v kateri živimo, nikakor ni demokratična, zakaj je dober poklicni življenjski vedno veliko manj pomemben kot dobra priporočilna beseda. Bereš en naslov za drugim, pod drobnogledom smo, ta naša družba, ki bere (in se zgraža) o privilegijih v politiki, ki sledi televizijskemu obelodanjenju vsega, kar ne gre, in potem? Do česa pride potem? Do ničesar. Enostavno. Do kakšne točke lahko pridemo, kdaj bo mera polna, kdaj se bomo odločili za novo družbo in spoznali, da moramo začeti najprej pri sebi?

Mogoče pred leti nisem bila tako pozorna, danes se mi zdi, da smo priča resnični eksploziji knjig, ki nam skušajo pomagati v uganiki današnjega življenja. Danes sem prvič zasledila na policah knjigo, ki govori o današnjih deklacijah (na Zahodu), ravno deklacijah osnovnošolskih in nižjesrednješolskih let. Na ovitku je jasno zastavljen vprašaj: kje

so želje in upi nekdanjih deklic, ki so želele postati predsednice ZDA (pri nekaterih so se te želje ustavile....), kakšen je razlog, zaradi katerega deklicam še vedno predstavljamo ženski svet v večnem binomu princesa-mačeha? Zakaj je danes njihova najbolj razširjena ambicija postati smehljajoče se telo na kakem TV kvizu in partnerka pogosto nedoraslega žogobca odličnega mišičnega tonusa? Ni vse skupaj tako radikalno daleč od vsega, kar se je zgodilo pred desetletji? Opazujem druge platnice. Koliko naslovov o iskanju sreče in smisla v današnjem življenju. Zelo jasno mi je, da je človek vse prej kot srečen oz., če že ne uporabimo te

besede, ki je že sama po sebi uganka, zdi se mi, da človek vse bolj išče smisel svoje poti na tej zemlji. Obiščimo knjigarne in pogledajmo, koliko knjig omenja karkoli božjega, iskanje nečesa izven naše materialnosti. Še pred desetimi, dvajsetimi, tridesetimi, štiridesetimi leti bi to iskanje bilo povsem drugačno. Dihali smo zgodovinske politične

spremembe, spoznavali zakone ekonomije in elektronike, človek si je nadejal, da je sam sebi zadosten, da ne rabi ničesar drugega kot Boginjo Svobodo in Možno kreacije. Podjetja, znanstvene teorije, bogastva, modernosti. Danes ve, da obstaja tudi nekaj drugega. Ne moreš na vlak, če ne veš, kam pelje. Nekaj let lahko gre, potem se vprašaš, zakaj in kam. In tako po knjigarnah vidiš vse tiste naslove, ki bi jih lahko tudi sam napisal, tako se ti zde domači. Ista vprašanja, isto iskanje odgovora. Takrat razumeš, da je ta družba, vsaj ta zahodna družba, v kateri ti je dano živeti, v fazi levljenja. Končno. Do vsakega preporeda pride (skoraj obvezno) preko krize.

Celjska Mohorjeva družba
Knjižni dar za vse generacije

Pri Celjski Mohorjevi družbi si že leta prizadevajo, da bi pred novim letom s knjižnim darom pri slovenskih družinah spodbudili ljubezen do pisane besede. V Redni zbirki 2008 so tako letos zbrali pet knjig, v katerih se nekaj najde prav za vsakega družinskega člana. Izbor prinaša tudi namizni koledar s fotografijami Petra Koziarja iz Leksikona cerkva na Slovenskem. Mladim materam knjižni dar prinaša priročnik z naslovom Moj prvi dojenček francoske psihoterapevke Anne Bacus. Za slovenski prevod knjige je poskrbel pediater nevrolog Igor Ravnik, ki je v predgovoru zapisal, da je knjiga posvečena pridobivanju in uveljavljanju izkušenj z medsebojno bližino pri razvoju dojenčka v sproščenem čustvenem odnosu.

Jože Maček je v knjigi, naslovljeni Na zemlji domači, predstavil družbeni položaj kmetov od naselitve slovenskih prednikov do konca predvojne Jugoslavije. Med drugim je v njej opozoril na vrsto različnih razmerij med vladarji in zemljiškimi gospodi ter tlačani in lastniki kmetijskih zemljišč. Kratki roman Polje, kdo bo

tebe ljubil? sodobnega novelista Jožeta Šifererja skozi ljubezensko zgodbo predstavlja čase združništva na Gorenjskem. Šifererjevo pripovedovanje ostaja kljub močni čustveni noti objektivno, so zapisali pri založbi. Za najmlajše so pri založbi pripravili zbirko slovenskih ljudskih in umetnih pesmi za otroke Najdihojca in Ciciban. Za izbor 53 pesmi, ki segajo od del Frana Levstika do Bine Štampe, je poskrbel France Pibernik, z ilustracijami pa je knjigo opremila Tina Krašovec. Mladi lahko preko nje spoznajo razvoj otroške pesmi, od obdobja pred 150 leti vse do danes. Darilyo zbirko zaokrožuje Mohorjev koledar za leto 2008, ki vključuje tudi astronomske podatke in setveni razpored, prinaša prispevke

o naravi, varovanju okolja, vzgoji in zdravju, domovini in svetu, kulturi ter Cerkvi in veri, so zapisali pri založbi. V njem je nekaj spominov in prigradnih zapisov, koledar pa vsebuje tudi kroniko in razvedrilni kotichek. STA

Slovenija pred skorajšnjim predsedovanjem EU

Na delovnem programu najrazličnejše pomembne teme

V Sloveniji se ob koncu leta 2007 prehiteto države proslave in politični dogodki s tradicionalnimi prireditvami, družabnostmi in veseljačenjem. Nastalo je posebno vzdušje tudi zaradi obetov, pričakovanj in zagotovil vlade, da se bo z odpravo prevelikih socialnih neskladij in drugih krivic nadaljevalo ustvarjanje državne blaginje. O tem je na nacionalni televiziji govoril premier Janez Janša, pa tudi nov predsednik Slovenije dr. Danilo Türk ob svoji umestitvi v državni zbor in prevzemu dolžnosti.

Po proslavi državnega praznika dneva samostojnosti in enotnosti, 26. decembra, bo najpomembnejši torek, 1. januarja, prvi dan v novem letu, ko bo Slovenija za šest mesecev prevzela predsedovanje Evropski uniji, povezavi sedemindvajsetih držav, ki imajo skupaj skoraj 500 milijonov prebivalcev. Gre za velikanski iziv in priznanje Sloveniji z razsežnostmi, ki jih je komaj mogoče dovolj ovrednotiti. Vlada, posamezna ministrstva in mnogi strokovni organi so se na predsedovanje pripravljali okoli tri leta, zdaj pa celotno delovanje povezave in njenih teles že vodi Slovenija.

Med slovenskim predsedovanjem EU bo predvidoma okrog štiri tisoč sestankov na različnih ravneh, od tega polovica v Sloveniji in preostala polovica na sedežu povezave v Bruslju. Program predsedovanja so sooblikovale Nemčija, Portugalska in Slovenija, vključena pa je bila tudi Francija, ki bo povezavo vodila za Slovenijo. Med predsedovanjem bo na stalnem predstavištvu Slovenije v Bruslju delalo skoraj 170 izveden-

cev in diplomatov. Med njimi jih bo nekaj skrbelo za stike z bruseljskimi dopisniki in drugimi časnikarji, ki jih je v Bruslju akreditiranih kar 1.500.

V obdobju slovenskega predsedovanja bodo v EU obravnavali najrazličnejše teme in mnoga aktualna vprašanja, s katerimi se sooča povezava. Prizadevala si bo zlasti, da bi države članice čim prej potrdile novo reformno pogodbo EU, ki pomeni pravno podlago povezave za njeno delovanje v 21. stoletju. Na delovnem programu bodo nadalje skrb za ekološke

Najtežje vprašanje v obdobju slovenskega predsedovanja pa bo najbrž status Kosova, ki je predmet sporov na mednarodni ravni. Srbija hoče in si prizadeva, da bi Kosovo ostalo njeno, albansko prebivalstvo v pokrajini pa je nepopustljivo v zahtevi po samostojnosti in ustanovitvi lastne države. V obeh med seboj nasprotnih taborih pa so prepričani, da bi jim Slovenija morala pomagati. Program predsedovanja ni dokončen oz. se bo glede na nove razmere morda moral spremeniti. Skoraj gotovo bo treba v

Evropske unije in tudi prvi med novimi članicami prevzeli evro, skupno evropsko valuto. Ob koncu leta 2007 je Slovenija vstopila v schengensko območje brez notranjih meja z državami članicami evropske povezave. Zdaj pa bo Slovenija predsedovala zvezi sedemindvajsetih držav s skoraj pol milijarde prebivalcev. Mnogi sodelavci Slovenije v tujini sprašujejo, v čem je ključ uspehov Slovenije, katere so značilnosti našega naroda, ki nam zagotavljajo uspehe. Med njimi so zagotovo nadarjenost in smisel za organiziranost, vztrajnost in sposobnost, da v bistvenih stvareh in v ključnih trenutkih stopimo skupaj in enotno izvajamo odgovornosti, ki so nam zaupane.

Vlada tudi v obdobju predsedovanja ne bo zmanjšala skrbi za napredek Slovenije
Najpomembnejši dogodek v Sloveniji v letu 2008 bodo državnoborske volitve jeseni. Politična soočanja med strankami so čedalje bolj ostra. Vlada je zaskrbljena in očitno tudi razočarana, ker njen ugled kljub gospodarskemu razvoju in drugim uspehom upada. Premier Janez Janša napoveduje, da si bo vlada v obdobju do volitev predvsem prizadevala za odpravo velikih socialnih razlik in drugih krivic, ki bremenijo čedalje več Slovencev. Novih projektov vlada ne bo sprejemala, ker naj bi bil njen namen predvsem zagotavljanje blaginje v okviru socialne države. Odgovorni urednik nestrankarske revije Svobodna misel, pisatelj Vladimir Kavčič, je zapisal, da se z inflacijo, za katero se vlada ne čuti odgovorna, hitro povečuje revščina, vodje in nadzorniki gospodarskih družb pa lahko v enem letu zaslužijo celo tisoč delavskih plač.

Marijan Drobež

izboljšave z omejevanjem izpustov škodljivih plinov in drugih snovi v okolje, kulturni dialog med članicami in državami zunaj povezave, širitev EU z novimi članicami, tudi tistimi z območja nekdanje Jugoslavije, pa izvajanje tako imenovane Lizbonske strategije, ki predvideva gospodarski napredek povezave in njen vzpon na prvo mesto po razvitosti na našem planetu.

povezavi obravnavati Hrvaško, ki hoče na Jadranskem morju vzpostaviti ekološko-ribolovno območje, kljub temu da se je leta 2004 obvezala, da tako dejanje ne bo veljalo za države članice EU, kot sta tudi Italija in Slovenija. Uspehi samostojne Slovenije so v marsičem prav neverjetni. V kratkem obdobju od ustanovitve države smo postali člani

elektrarn je v sporočilu za javnost, ki so ga izdali ob jubileju, tudi zapisalo, "da podjetje, ki posluje po najbolj zahtevnih evropskih standardih kakovosti, že snuje nove investicije in nove oblike razumne izrabe vodnih zmogljivosti v porečju Soče." Slovenska javnost upa in pričakuje, da omenjena informacija ne pomeni novih gradenj na eni najlepših slovenskih in evropskih rek. Že večkrat je bilo namreč na državni ravni sklenjeno, da narava in okolje ob Soči ne dovolujeta novih gradenj hidrocentral. V Soških elektrarnah so nam povedali, da imajo stalne stike z elektrogospodarstvom oz. s strokovnjaki na sosednjem območnem področju, v Italiji. To sodelovanje se kaže tudi pri ugotavljanju pretoka reke Soče, zlasti tedaj, ko je pretok velik in je treba znižati gladino reke tudi v Italiji.

Podjetje v bližini Avč in na Kanalskem vrhu gradi prvo črpalno hidroelektrarno, ki bo v proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov vnesla tudi novo ekonomsko razmišljanje. Vodstvo Soških

dročju, v Italiji. To sodelovanje se kaže tudi pri ugotavljanju pretoka reke Soče, zlasti tedaj, ko je pretok velik in je treba znižati gladino reke tudi v Italiji.

M.

Kratke

Inflacija v Sloveniji ni posledica uvedbe evra

V Sloveniji visoka inflacija, zdaj znaša 5,6 odstotka na letni ravni, predstavlja velik finančni, gospodarski in politični problem. Draginja narašča, vlada pa opozarja, da maloprodajne cene višajo zlasti kartelna in monopolna združenja in dogovarjanja podjetij v posameznih panogah. Tržna in druge inšpekcije so sicer povečale nadzor nad gibanjem cen, a te še zmeraj naraščajo. Najbolj se dražijo

živila in energetiki. Po novem letu naj bi se elektrika za gospodinjstva v Sloveniji podražila za okoli 6%.

Inflacijo v Sloveniji je pred dnevi komentiral tudi Joaquim Almunia, evropski komisar za gospodarske in finančne zadeve. Zatrnil je, "da visoka inflacija v Sloveniji ni povezana z uvedbo evra. Vpliv skupne evropske denarne enote se je pri cenah lahko pokazal le v obliki povišanja od 0,2 do 0,3 odstotne točke. Pri tem je treba upoštevati, da je bila inflacija v Sloveniji ob uvedbi evra nižja od treh odstotkov. Le del sedanje visoke inflacije lahko pripišemo zunanjim vzrokom, med katerimi sta predvsem ceni nafte in hrane. Drugi vzroki inflacije so druge, torej v Sloveniji."

Udeležba delavcev pri dobičku podjetja bo obvezna

Slovenska vlada je sprejela predlog zakona o finančni udeležbi zaposlenih pri dobičku podjetja, s čimer je izpolnila dolgoletne zahteve delavcev in sindikatov. Povsem upravičeno se niso mogli sprijazniti z dejstvom, da s prizadevnim in uspešnim delom ustvarjajo dobre poslovne rezultate in dobiček, v mnogih primerih zelo visok, le-tega pa so si prilaščali oz. si še prilaščajo zgolj lastniki podjetij in morda še opek sloj vodilnih poslovnežev.

Predlog omenjenega zakona temelji na načelu prostovoljnosti, bo pa udeležba delavcev in drugih zaposlenih pri dobičku zavezujoča. O tem bo moral biti sklenjen dogovor oz. podpisana pogodba z delodajalcem. Po zakonskem predlogu bodo lastniki podjetja ali gospodarske družbe delavcem lahko izplačali največ 20% dobička, ustvarjenega v posameznem poslovnem letu, vendar ne več kot 10% letnega bruto zneska plač. Delavec bo lahko prejel največ 5.000 evrov svojega deleža dobička na leto, vendar bo to veljalo le za delavce in druge zaposlene, ki so v rednem delovnem razmerju.

Tudi policijska postaja na Dobrovem bo ukinjena

Po bližnjem vstopu Slovenije v brezmejni schengenski prostor v Sloveniji poteka reorganizacija policije, skladno z njo bodo ukinili, to je zaprli, tudi policijsko postajo na Dobrovem v Goriških Brdih. Prebivalci pa temu nasprotujejo, o čemer so razpravljali tudi na nedavni seji občinskega sveta občine Brda. Direktor policijske uprave v Novi Gorici Alojz Mohar je svetnike in prek njih Brice poskušal pomiriti z izjavo, da bo v prihodnje za varnost in mir na tem območju skrbela Policijska postaja v Novi Gorici. Na Dobrovem pa bo tudi po uvedbi Schengena delovala tako imenovana policijska pisarna, ki bo posredovala v nujnih primerih glede zaščite in varnosti Brd. Direktor policijske uprave v Novi Gorici je na vprašanje občinskega svetnika Borisa Štiligaja pojasnil, da bodo policisti iz Nove Gorice v nujnih in neodložljivih primerih lahko prispeli v Goriška Brda v okoli petnajstih minutah.

Učenci in dijaki iz Slovenije visoko na mednarodni lestvici pismenosti

Učenci osnovnih šol in dijaki iz srednjih šol so dosegli velik uspeh v eni od najbolj znanih in verodostojnih raziskav znanja, v organizaciji PISA v Bruslju. V tej raziskavi se je več kot 400.000 učencev in dijakov iz 57 držav pomerilo v znanju iz naravoslovne, bralne in matematične pismenosti, pri tem pa so se udeleženci iz Slovenije uvrstili na dvanajsto mesto. Slovenija je na tekmovanju, ki je potekalo pod okriljem Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj, OECD, sodelovala prvič, zato primerjava z rezultati iz prejšnjih let ni mogoča. Na letošnjem tekmovanju je raziskovalce posebej zanimalo, kako znajo učenci in dijaki do petnajst let starosti svoje znanje uporabljati pri reševanju vsakodnevnih težav in problemov. Na prvo mesto se je ponovno uvrstila Finska, ki že dalj časa velja za državo z enim najboljših šolskih sistemov na svetu. Rezultate iz omenjenega tekmovanja v znanju oz. pismenosti so slovesno razglasili na Pedagoškem inštitutu v Ljubljani.

Zagotovljeno sožitje z naravo in okoljem

Soške elektrarne pomemben del slovenskega elektrogospodarstva

Med raznimi podjetji jubilanti na Goriškem so tudi Soške elektrarne v Novi Gorici, ki so zaradi svoje dejavnosti pomemben del gospodarstva ob meji z Italijo. 18. novembra je minilo 60 let, odkar so slovenski strokovnjaki po združitvi Primorske z matično domovino prevzeli v upravljanje elektrarne v porečju Soče. Sedanje Soške elektrarne so sodobno, poslovno uspešno in v prihodnost naravnano podjetje, ki se razvija tudi v ravnesju z naravo in okoljem.

Za primerjavo o proizvodnji električne energije v preteklih šestdesetih letih omenjamo, da sta leta 1947 na reki Soči delovali dve elektrarni, Doblar in Plave. Električno so pridobivali tudi v osmih manjših elektrarnah. Tedaj, pred šestimi desetletji, so bile Soške elektrarne največje podjetje v Sloveniji, ki je zagotavljalo več kot 40% potreb slovenskih odjemalcev električne energije. V omenjenem obdobju je bilo zgrajenih

veliko novih objektov, naprav in omrežij za nemoteno proizvodnjo elektrike. Najpomembnejša je Relejna transformatorska postaja Divača, ki predstavlja osrednjo povezovalno točko z elektrogospodarskima sistemoma Italije in Hrvaške. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so Soške elektrarne zgradile novo veliko elektrarno na Soči v Solkanu. Hkrati so začeli graditi več malih hidrocentral na pritokih Soče, ki so prispevale tudi k napredku manjših krajev na Goriškem. Pomembno prelomnico v razvoju podjetja sta pomenili obnova starih elektrarn Doblar in Plave ter gradnja novih elektrarn Do-

blar 2 in Plave 2. Sedaj v družbi Soške elektrarne Nova Gorica deluje skupaj 25 elektrarn s skupno močjo 161MW.

Podjetje v bližini Avč in na Kanalskem vrhu gradi prvo črpalno hidroelektrarno, ki bo v proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov vnesla tudi novo ekonomsko razmišljanje. Vodstvo Soških

DRUŠTVO ZA KREATIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA VIPAVA
v sodelovanju z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO

vabi na

SREČANJE IN LITERARNI VEČER

s predstavitvijo knjige

**ŽIVLJENJSKA POT RAFKA PREMRLA
(1906 - 1983)**

Knjigo bodo predstavili sodelavci GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE.

Priložnostni glasbeni program bo vipavsko obarvan.

**V petek, 11. januarja 2008, ob 19. uri
v stari šoli v Vipavi**

TRST Nobels Colloquia

Evropi primanjkuje taka denarna politika, s katero bi se lažje prilagajala svetovni ekonomiji

Globalizacijo lahko primerjamo divjemu konju. Njegovih živčnih in svobodnih kretenj sicer ne opazujemo od daleč, na varnem: njegovih nenadnih izbruhov smo neposredno deležni, saj je nanj vprežen voz naše življenjske usode.

Vajeti jemlje v roke zdaj ta, zdaj oni politik ali izvedenec, konj pa gre večkrat, ne glede na ukaze, ki mu jih voznik veleva, sam svojo pot naprej: in upati je, da ga vodi vsaj božja previdnost, če je že roka voznika premalo trdna in vestna...

Globalizacija je torej postala naravno in edino možno gospodarsko okolje, v katerem predemo sistem naše življenjskosti. Globalni vek je strukturiran na soodvisnosti tržišč, pri čemer je razlika med gospodarstvom velikih in majhnih držav oz. prominentnih gospodarskih okoliščin sistemov (denimo EU ali ZDA) in perifernih (Indija ali Kitajska) osnovana na drugačnih temeljih kot v preteklosti: današnje merjenje gospodarske moči poteka vedno bolj na šahovnici vodoravnega omrežja, pri katerem se sila ene poteze posledično odraža tudi na drugem koncu igralnega polja. Problemov zato ne gre več reševati po logiki nacionalnih držav.

Da bi razmišljali o drugih možnih geo-gospodarskih vzorcih - da bi neukročenega konja zamenjali s starim osličkom - sploh ni govora. Najti je treba kvečjemu pravo razmerje med vsemi kolesci krhkega sistema, zlasti v času negotovih okoliščin (npr. v času današnjega povišanja cene petroleja, nejasnosti razpleta problematike posojil za nepremičnine v ZDA in podobno).

O vprašanju globalizacije, o sedanjih in prihodnjih izzivih, o današnjih ekonomskih problemih in njihovih možnih rešitvah je bil govor na dvodnevnem srečanju z naslovom Nobels Colloquia, ki je bilo v prostorih Pomorske postaje v Trstu. Dežela FJK je v ponedeljek, 3., in torek, 4. decembra, v sodelovanju z združenjem Promostudio, družbo Generali in dnevnikom Corriere della Sera priredila simpozij, na katerega je povabila skupino svetovno znanih ekonomskih izvedencev - nobelovih nagradencev Roberta Solowa, Edmunda Phelpsja, Roberta Mundella, Roberta Engla in Erica Maskina, letošnjega dobitnika prestižnih priznanj Švedske akademije.

Opazovalci in hkrati dejanski akterji sedanjih gospodarskih dinamik so vsak s svojega zornega ko-

ta oz. specifičnega raziskovalnega področja razglabljali o najbolj aktualnih geo gospodarskih težnjah.

Bančništvo in denarna politika Evropske centralne banke in ameriške Federal Reserve

Denarna politika ECB (Evropske centralne banke) je bila ena izmed glavnih tematik tržaškega foruma. Gostje so bili mnenja, da mora ECB končno nastopiti s prepričljivejšo politiko, ki bi omogočila večjo razvojno perspektivo evropskega gospodarstva, "saj je današnji pozitivni položaj evra - predvsem v razmerju z dolarjem - že sam po sebi jamstvo pred porastom življenjskih stroškov. Problem Evrope danes ni inflacija, kvečjemu pa skrbijo previsoke obrestne mere", je dejal Nobelovec Robert Engle. "Z resnejšim prizadevanjem za ponovno oživit ekonomije bi se lahko izognili nevarnosti recesije", je dejal Robert Mundell, ki velja za očeta evra. Mundell je namreč mnenja, da bo morala ECB slediti ameriški Federal Reserve, ki bo v kratkem znižala obrestno mero. "ZDA bi doživele hudo gospodarsko krizo v primeru, da bi se davčna stopnja neogledno odražala tudi na drugem koncu igralnega polja. Problemov zato ne gre več reševati po logiki nacionalnih držav. Da bi razmišljali o drugih možnih geo-gospodarskih vzorcih - da bi neukročenega konja zamenjali s starim osličkom - sploh ni govora. Najti je treba kvečjemu pravo razmerje med vsemi kolesci krhkega sistema, zlasti v času negotovih okoliščin (npr. v času današnjega povišanja cene petroleja, nejasnosti razpleta problematike posojil za nepremičnine v ZDA in podobno). O vprašanju globalizacije, o sedanjih in prihodnjih izzivih, o današnjih ekonomskih problemih in njihovih možnih rešitvah je bil govor na dvodnevnem srečanju z naslovom Nobels Colloquia, ki je bilo v prostorih Pomorske postaje v Trstu. Dežela FJK je v ponedeljek, 3., in torek, 4. decembra, v sodelovanju z združenjem Promostudio, družbo Generali in dnevnikom Corriere della Sera priredila simpozij, na katerega je povabila skupino svetovno znanih ekonomskih izvedencev - nobelovih nagradencev Roberta Solowa, Edmunda Phelpsja, Roberta Mundella, Roberta Engla in Erica Maskina, letošnjega dobitnika prestižnih priznanj Švedske akademije. Opazovalci in hkrati dejanski akterji sedanjih gospodarskih dinamik so vsak s svojega zornega ko-

Foto IG

prišlo, saj bi taka poteza privedla do manjših investicij in manjše potrošnje. Prescott je med drugim poudaril, da je finančni sistem danes bolj soliden kot pred meseci: "ECB in FED sta dobro nadzorovali krizo, ki je nastala zaradi neugodnega stanja posojil za nepremičnine v ZDA". Tako Prescott kot Mundell sta bila zato mnenja, da je vrhunec krize že mimo.

Podobna stališča je zagovarjal tudi Jean Paul Fitoussi, svetovalec v kabinetu francoskega predsednika Sarkozyja. ECB je doslej teži-

la predvsem k nadzoru naraščanja cen, kar pa navsezadnje zavira hitrejši gospodarski razvoj stare celine. "Evropi primanjkuje taka denarna politika, s katero bi se lažje prilagajala svetovni ekonomiji," je dejal Fitoussi.

Razvojni recepti (predvsem za Italijo) in etika dela ter liberalizacija delovnega tržišča

Največji problem zahodnoevropske družbe je pomanjkanje gospodarskega dinamizma, meni Edmund Phelps. "Sprememba welfare ni prava rešitev. Dinamizem lahko spodbujamo le, če se suvereno poslužujemo možnosti, ki nam jih nudi globalizacija. Slednja pospešuje povišek dohodka", je dejal Phelps in navedel primer Kitajske, ki vzbuja pri nas veliko bojazni. "Evropska podjetja bodo lahko v Azijo izvažala inovacijo in tehnologijo. Evropejci pa morajo najprej doseči zadoščenje in zadovoljstvo na delovnem mestu. Sam dohodek ne zagotavlja sreče: treba je najprej dobiti pravšnjo etično dimenzijo v službi, ki je povezana z mednarodnim poslovanjem (se pravi, ki je centrifugalno usmerjena)." Tak način razmišljanja je razširil predvsem v angleško govorečih državah in v Skandinaviji, "države pa, kot npr. Italija,

namreč način, da ohranja in ščiti lastno identiteto. Ekonomisti ne smejo zato izdelati takih vzorcev, ki bi delojemalcem narekovali zahtevo po izkoreninjanju lastnega porekla. Sodobno delovno tržišče pa mora vendar nuditi možnost delavcu, da lahko izbira med eno in drugo varianto, med domom in svetom."

Robert Engle, Edward Prescott in Edmund Phelps so prepričani, da je treba odločno zadržati v smer liberalizacije delovnega tržišča. "Zmanjšati je treba težo birokracije, ki bremeni poslovanje podjetij. Delavski sindikati pa bodo morali postati bolj prožni v svojih zahtevah do delodajalcev," je zatrdil Engle. Produktivnost družbe lahko spodbudimo le v primeru, da zmanjšamo davčni pritisk, kateremu so podvrženi tako delovna sila kot delodajalci. "Pomislimo le na dejstvo, da je v Italiji 50% dohodka, namenjenega davkom," je dejal Prescott.

Kyoto bye bye...

O neenakosti in porazdelitvi stroškov strogih naravovarstvenih

politik (katerih se ne držijo niti nekatere lokomotive svetovnega gospodarstva - predvsem ZDA) pa je spregovoril Robert Solow, strokovnjak, ki je daleč pred vsemi ostalimi gosti prejel priznanje Švedske akademije, daljnega leta 1987. Solow je v svojem razmišljanju izhajal iz dejstva, da ravno bogatejše države nenehno zahtevajo vse bolj stroge količnike, ki urejajo emisijo industrijskih plinov v ozračje. Tehnološki zaostanek pa sili države na poti razvoja k uporabi surovin, ki so pred dvesto leti krojile bogastvo evropskega gospodarstva, danes pa so štete za škodljive. "V primeru, da se države na poti razvoja teh predpisov ne držijo, jim razvite države grozijo z izločitvijo iz svetovnega tržnega sistema. Tovrstna politika je po mojem mnenju slaba, ker spoštovanje takih okoljevarstvenih standardov posledično negativno učinkuje na dohodek delavcev teh držav." Azijske države in države Južne Amerike so tako primorane pristati na voljo močnejših. Določeno vsoto, ki je bila namenjena dohodku delojemalcev, morajo dohodki za strukturo izboljšavo industrijskih objektov, proizvodi bodo zato dražji. "Čim manj tržnih proizvodov bo na razpolago, tem manjša bo storilnost; čim manjša bo storilnost, tem skromnejša bo potreba po visoki delovni sili oz. nižji bo delež, ki ga bodo delodajalci namenili delavcem," je logično pristavil Solow in sklenil: "Kapital je z razliko od delovne sile mobilni element, ki nenehno išče plodna tla: nikoli se ne bo nastanil v kraju, kjer je storilnost nizka! Ni težko razumeti, da bo v tem primeru beg kapitala iz držav na poti razvoja neizbežen." Kaj potemtakem imamo? "Manj je vloženega kapitala, nižje so plače in tanjša se življenjski standard delojemalcev." Robert Solow meni zato, da je treba državam na poti razvoja nuditi potrebno tehnično pomoč, s katero bodo posodobile lasten industrijski sistem.

"Nikakor ne smemo prisiliti Kitajske, naj sama reši svoje probleme."

Izobraževanje in sodobni univerzitetni sistem

Globalno tržišče postaja iz dneva v dan vedno bolj zahtevno in konkurenčno: prav zato je treba precejšati del investicij vlagati v izobraževalni sistem, zlasti v univerzitetnega. O položaju italijanskih univerz je brez dlak na jeziku

Foto IG

spregovoril Robert Engle. "Današnji italijanski, francoski in nemški visokošolski sistem ni v stanju, da bi mlade kadre usposobil za vse večjo globalno tekmovalnost. Izobrazba in inovacija sta med sabo namreč tesno povezani. Plače perspektivnih profesorjev niso v sorazmerju z njihovo intelektualno kakovostjo: današnji univerzitetni sistem v Italiji ne priznava v zadostni meri zaslužnih profesorjev, ki se bodo zato zlahka odločili za preskok v ameriške univerze." Ravno tako ni v Italiji konkurenčnosti med univerzami. "Dobre in slabe univerze so deležne enakih sredstev iz državnega proračuna." Ta problem so vzorno rešili v Veliki Britaniji, kjer so študenti zaradi visokih šolnin postali ključni faktor proračuna univerz. "Kolikor večje je število vpisanih študentov, tem močnejša je univerza, ki bo tako imela na voljo svoja sredstva za sestavo kakovostnega proforskega kadra," je dejal Engle, za katerega se edinole univerza Bocconi v Milanu lahko kosa na mednarodnem nivoju. "Ista povprečnost, s katero se v Italiji upravlja javna administracija, je prisotna tudi pri vodenju univerzitetnega sistema," je dejal Robert Mundell, ki je skratka postavil vzporedno relacijo med javno upravo in javno univerzo.

Perspektive dežele FJK in evroregija

Nobels Colloquia so bili za deželo FJK in za njenega predsednika Riccarda Illyja pomembna marketinška poteza, predvsem v luči vedno večjega prizadevanja, da bi naša dežela postala mednarodno središče vrhunskega tehnološkega raziskovanja.

Svetovno gospodarstvo bo slo namreč v smer razdelitve določenih pristojnosti: "Večji del svetovne produkcije se bo nastanil v Indiji in na Kitajskem, ZDA in EU ter posledično tudi Italija bodo ohranile kompetitivno prednost v nujenju storitev, znanstvenih novosti in tehnologije", je pričar Erik Maskin. Na takem globalnem prizorišču mora zato dežela FJK (predvsem Trst) ohraniti svoje poslanstvo kot prostor številnih raziskovalnih institutov in še naprej razvijati nove možnosti, ki jih bo nudila ustanovitve evroregije. Fitoussi in Illy sta z izredno naklonjenostjo poudarila dejstvo, da bo Italija kandidirala naše mesto za sedež Evropskega inštituta za tehnologijo: to je načrt, ki bo na evropskih tleh razpredel mrežo vrhunskih tehnoloških središč. Fitoussi se je na skledni tiskovni konferenci navezal na razmišljanje Roberta Solowa in dejal, da bo tržaško središče lahko raziskovalo naravovarstvene problematike, nove tehnologije in področja, ki zadevajo energiko: "To znanje - kot med drugim zatrjuje tudi Svetovni sklad za okolje in za države na poti razvoja - bomo lahko prenesli v gospodarske sisteme, ki se danes poslužujejo okolju škodljivih energijskih pristopov." Illy pa je glede delovne sile v Evropski uniji pričar, da je prosti pretok delavcev neobhodno potrebna varianta, ki bi nedvomno povečala konkurenčnost EU in posameznih članic.

Igor Gregori

Predavanje Jonasa Ridderstrala

Treba je izkoristiti pozitiven hendikep uslužbenca

Švedski izvedenec za marketinške vede, Jonas Ridderstrale, je v sklopu pobude Nobels Colloquia prejel nagrado Prize for Leadership ob Business and Economic Thinking za originalno zamisel na področju družbenogospodarskega in menedžerskega sektorja, ki jo je v sodelovanju s kolegom Kjellom Nordstromom dodelal v knjigi z naslovom Karaoke Capitalism.

Ridderstrale je svoje ideje razvil med predavanjem ravno pred torkovim plenarnim zasedanjem. Predavatelj je izhajal iz dejstva, da se poleg sodobnega tržnega sistema nagiba k globalizaciji oz. "decentralizaciji" tudi naše življenje. "Revolucije dandanes niso več na cestah in trgih; radikalne spremembe se namreč dogajajo v našem umu." Spremeniti moramo zato miselne vzorce, ki so bili nekoč temelj našega medsebojnega soočanja: po istem principu morajo tudi podjetja ciljati na drugačno razmerje do uslužbenecov. "Lastnik podjetja, ki želi doseči določen cilj, je danes prisiljen izkoristiti predvsem psihološki kapital svojega osebja: menedžerje skratka ne gre jemati zgolj kot dobrotno! Menedžerstvo ne sme odpraviti negativnih deviacij posameznika, mora jih izkoristiti na pravi način." Ridderstrala filozofija sloni namreč na enostavnem prepričanju: podjetniki so doslej odstranjevali negativne lastnosti podrejenih zato, da bi izničili osebne posameznika, ki ni bila v skladu z običajnim modusom operandi podjetja. "Tovrstni podjetniki so tako precejevali negativne lastnosti posameznika, njihovo izhodišče ni bila pozitivnost, temveč negativnost. Treba je skratka izkoristiti pozitiven hendikep uslužbenca."

Ridderstrale se posledične anarhije ne boji, saj meni, "da individualizem in kolektizem morata sobivati." Stremeti je treba po ideji, po snu, po pozitivnosti, takšni, kakršna je osnova nekaterih držav, ZDA, Dubaja, Izraela na primer. "Zakaj so ZDA tako uspešna država", se je vprašal predavatelj, "zato ker niso država, osnovana na nacionalnem izhodišču", se je glasil odgovor. Američani imajo skupnega to, da stremijo po nekem snu. "Vsak lahko izbere, da postane Američan. Koliko časa mora preteči, da se lahko nekdo ima za Italijana, Francoza ali Japonca?"

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskovnikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v ponedeljek, 23. decembra, ob 11. uri.

Dobrovo / Podelitev nagrad Športnik 2007

Prihodnji korak razglasitev skupnih primorskih športnikov leta

Prejšnji petek je bila v vinski kleti Goriška Brda na Dobrovem podelitev nagrad Naš športnik 2007 najboljšim športnikom in ekipam iz zamejstva in iz Primorske. Že 24. leto zapored so prireditelji skupaj pripravili Radio in Televizijsko Koper, deželni sedež RAI za Furlanijo Julijsko krajino, Primorske novice, Primorski dnevnik, Novi Matajur in Združenje slovenskih športnih društev v Italiji. Za športne novinarje iz naše dežele in iz Primorske tudi letos ni bilo lahko izbrati najboljših, saj je razmeroma majhno območje res bogato z vrhunskimi tekmovalci in postavami. Letošnja izvedba je kajpak potekala v duhu odpravljanja državne meje, že takoj v dneh po podelitvi pa smo slišali predloge o skupnem nagrajevanju za enotno Primorsko, ki zdaj sploh nima več fizičnih pregrad med Italijo in Slovenijo. Zamisel lahko podpišemo, saj bi se verjetno

ugled te prireditve še dodatno dvignil, zamejcem pa se nam tu ni bati, da bi izginili s prizorišča, saj imamo toliko zlasti uspešnih posameznikov, da nam kot manjšincem na Krasu, Goriškem in Obali lahko kar malce zavidajo. Kakorkoli že, med Slovenci v Italiji je naslov športnice leta kajpak ubranila Tanja Romano, zdaj že "najtrofejnija" kotalkarica na svetu vseh časov. Zato pa je pri moških letos drugouvrščenega Mateja Černica nasledil kolega v odbojškarski reprezentanci Loris Mania, ki so ga za Našega športnika prvič proglasili prav v domačih Brdih. Tretje mesto si je prislužil rolkar David

Bogatec, pri dekletih pa je druga odbojkarica Sandra Vitez, medtem ko sta na tretjem mestu ex aequo dve novi imeni:

Ivoriko na članski ravni zagotovila z bronasto kolajno na evropskem prvenstvu. Najboljša mladinska postava pa

društev v Italiji je tudi letos podelilo še posebna priznanja. Med zaslužnimi športnimi delavci so jih prejeli Simon Komjanc, Robert Milič in Renato Štokelj. Za zvestobo našemu športu pa sta bila nagrade deležna še aktivna odbojkarica Katja Vodopivec in nogometaš Dario Kovic. Dodatno priznanje je prejel Sklad Mitja Čuk, ki skrbi za gibalno dejavnost ljudi s posebnimi potrebami.

Andreja Klepač in odbojkar Mitja Gasparini, tretja pa šahistka Jana Krivec in košarkar Goran Jagodnik. Med ekipami so slavile odbojkarice novogoriškega Hita pred nogometaši in rokometaši iz Kopra. Podelitev je povezoval briljantni radijski voditelj Easy, spremljala pa jo je tudi prvovrstna glasbena kulisa, saj so nastopili znani pevci, Lara Baruca, Miran Rudan in naša

Ylenia Zobec. Sočni so bili tudi uvodni posegi: kot gostitelj je prisotne pozdravil župan Brd Franc Mužič, v imenu organizatorjev pa sta o pomenu Našega športnika v tem zgodovinskem trenutku spregovorila predsednik Slovenske olimpijske akademije Miro Cerar in predsednik ZSŠDI Jure Kufersin. Veliko nagrajenec je bilo tudi tokrat odsotnih, kar pa je čisto razumljivo za obdobje pred prazniki, ko je koledar nastopov za marsikoga posebno natrpan. O skupnem nagrajevanju, ki bi vendarle pomenilo še kvaliteten izbor in torej večji izziv za kandidate, bi mogoče bilo tudi zaradi tega vredno razmisliti.

HC

plavalka Lea Ušaj in namiznoteniška igralka Lisa Ridolfi. Ekipa leta je pri nas dvojica jadralscev Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta, ki sta si

je enajsterica novega društva Pomlad, ki je v Trstu osvojila pokrajinsko naraščajniško prvenstvo. Združenje slovenskih športnih

Pri Primorcih sta športnika leta 2007 Koprčana, jadralskec Gašper Vinčec in že lanska zmagovalka, kajakašica Špela Ponomarenko. Druga sta bila tenisačica

Razmišljanje v samoti zimske idile Sprehod v novo leto

Zima ima svoj vonj, tako kot ga imata pečivo in kava, kot ga imajo suhe rože in sveže pokošeno seno. Prav zato imam rada te kratke zimske dneve, ko se jutro že nagiba k večeru in ko je nebo sivo kot stara, topla, poležana odeja. Takrat se bližajo prazniki in takrat je v gozdu najlepše. Tišina kamnitih poti živi v pričakovanju. Steze se utapljajo v listju, ki pripoveduje o minulemu poletju, o tistih toplih dnevih, ki so sedaj daleč, in o tisočih neznanih spominih, ki se izgublajo v šelestenju in odhajajočih korakih. Te kraške poti, kjer ni lučk in novoletnih okraskov, so sedaj tihe in otožne, kot bi samo pričakovale, da se bo življenje začelo na novo, da bodo prihajajoči dnevi prinesli novega sonca in ponovno obarvali naravo.

V pričakovanju novega leta se izgubljam v kamniti samoti. Pot vodi navkreber in počasi se iz sivine prikaže morje z obzorjem, ki se utaplja v njem. Pokrajina je zavita v pokoj in moje misli moti samo šelestenje listja pod lenimi koraki. Tako odhaja leto, spokojno, brez hrupa, kot bi nam hotelo dati še nekaj časa za razmislek. Še včeraj je bila pomlad, še včeraj je bilo povsod polno načrtov; nekateri so se uresničili, največ pa se jih je spremenilo v sanje. V pomlad smo stopali s prijatelji, z našimi najbližjimi. Nekateri so klonili pod težo neuresničenih želja in obstali na poti. V novo leto bo odšel le spomin nanje, na trenutke, ki smo jih preživeli skupaj, na tisti čas, ko nam je bilo toplo in lepo. In vendar so njihove želje še žive v skrivnostni belini zimske kraške pokrajine.

Ko odhajam po poti, se zavedam svojih napak. Veliko jih je bilo. Veliko preveč. Ko bi še enkrat prehodila pomlad, bi stopala previdneje, da bi se kamenje ne rušilo pod mojimi koraki in bi bila pot jasnija. Včasih sem za napake plačala sama. Samo obžalujem jih lahko. Včasih so zanje plačali drugi, tudi tisti, ki jih imam najraje. Težko je, če ne znaš spregovoriti o ljubezni... Nekako kot tale gozd, ki ne zna pripovedovati o življenju

v sebi, o sili, ki kljubuje zimski sivini. Poti pa gredo vendarle naprej, čeprav se mi včasih zazdi, da se izgubljam v kamnito strmino. Zazrem se v daljo in zavoham sneg. Gozd je zaspan in me vabi k brezdelju. Sedla bi k peči, saj sem utrujena in zebe me. Pa je vendar na teh vejah zaznati pomlad, ki se obeta letu, ki prihaja. Tako kot je v meni še vedno polno načrtov za dolge, svetle dni. Sedaj, v tišini, jih lahko položim na kamen, da vidim, kako so resnični in lepi.

V novo leto bom stopila hrupno, že utrujena in polna površnih vtisov. Raje bi ga pričakala v samoti, toda vsakič mi zmanjka poguma, da bi se izognila navedam. Kljub temu sem te majčkene praznike sestavila iz tisočih drobčenih trenutkov, ki sem jih nabrala sredi suhih trav in ob robovih kraških poti. Doma sem prižgala kadilo, da je vonj omamil

ste, ki so znali najti čas, ko mi je na strmini zastal korak. To so dnevi, ko bi hotela seti k vsakemu posebej, stisniti roko in začutiti toplino doma in dlani. Nekatere besede sem dala na papir, prilepila sem jih k slikam, da bi jih poslala, kamor sama ne morem. Druge sem dala v računalnik. Ta je najhitrejši in včasih mi je toplo, ko mi prinaša pripoved iz najbolj oddaljenih krajev. In glasbo, ki jo je nekdo izbral zame, da jo poslušam ob skodelici čaja.

Pogled gre skozi borovce proti mestu. Tudi tam sneži. Na samoto, ki so je polne visoke hiše. Z mamom moram drugače, odločim, ko mi snežinke silijo v oči. Ne razumem je. Nočem je sprejeti, ker je sedaj drugačna, ne več mama, ki nudi varnost, ampak otrok, ki išče utehe. Ob njenih besedah odhajam, in ko se hočem vrniti, je že utihnila. Sredi barv, ki se iztekajo, mi je odpustila, kot mi je odpustila v mladosti. Jaz tega ne znam. Še vedno sem premlada za to. In trenutki mi polzijo skozi dlani, ki ostajajo prazne in hladne. Kot tale sneg, ki polzi skozi samoto.

Počasi stopam proti vrhu kraškega obronka in skozi sive oblake začne padati sneg. Postanem in pokrajina mi ukraše nasmeh. Tistega, ki ga bom ponesla s seboj, da ga bom imela vedno pri roki. Namesto tridih besed, namesto bežečih trenutkov in površnih pozdravov. Za v novo leto, ko bo obarvalo in bo prineslo toplino. V tale gozd, ki tako željno pričakuje pomladi. In v naše domove. Kjer nekateri, čisto sami, pričakujejo besede.

Sedaj se vračam po stezi. Čez belino vodijo stopinje. Navzdol gre lažje in včasih je korak bliže teku. Mimo kamenja, ki ga greje sneg, k ljudem, ki čakajo, da sedem k peči in si postrežem s kavo in piškoti. V vsaki skodelici so nasmehi, spomini in besede. Ob vsaki mizi sedi nekdo, ki je šel nekoč mimo mojega življenja. Že tečem po snegu, lepo mi je in smejem se kot otrok, ki je zagazil v belino nedolžnega veselja. Srečno novo leto vsem! Vsem, ki ste šli kadarkoli, pa četudi samo z besedo, mimo mojih samotnih, kamnitih poti.

Suzi Pertot

večere in sem lahko dojela toplino volnene odeje in pripoved lončene peči. Pripravila sem smrečico, umetno, ampak okraski na njej so resnični, saj jih je pred toliko leti kupil oče. Leskečejo se ob pisanih lučkah, na njih pa piše čas spomine in zbira pisano paletto izgubljenih trenutkov. Sestavila sem jih, da so bili ob meni na božični večer.

Od morja zapiha na Kras in v vejah zavončkljajo trenutki. Prazniki bodo kmalu mimo, v dlaneh pa imam še polno nasmehov in besede, ki bi jih delila. Toliko je prijatelj, ki jih ne vidim že več let, pri srcu mi postane toplo, ko se za trenutek spomnim sošolcev, misel imam za vse ti-

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Zakaj je Grillo obsojen na antipolitiko?

V Italiji se je v zadnjih mesecih močno razpasel termin antipolitika. Saj veste, gibanje in kaos, ki sta se ustvarila okoli Grillovega izizvalnega "V-day", sta morala dobiti svojo specifično, uradno oznako. Manifestacija, ki zbere isti dan na različnih trgih po Italiji sto tisoč ljudi, ne more iti mimo kar tako neopazno. Predvsem postaja seveda zanimiva, ko se dotika žgolič problemov italijanskega parlamentarnega sistema: polnomočno obsojeni poslanci, neomajenost števila mandatarov, ki jih lahko vsak poslanec presedi v Rimu, oddaljenost samih poslancev, ki so dejansko bolj odgovorni strankam kot pa volilcem.

In vse to se je uradno spravilo v koš antipolitike. Grillo je postal sinonim za antipolitiko. Ja, antipolitika seveda zato, ker se postavlja po robu "uradni" politiki. Ampak, kaj pravzaprav pomeni pojem "antipolitika"? Ne, antipolitika ne pomeni tisti pol, ki stoji nasproti uradni politiki in ki biča njene pomanjkljivosti. Antipolitika ima v sebi negativno konotacijo, antipolitika je v svojem izvirnem pomenu zanikanje politike. Termin "politika" je v vezan na skrb za javno dobro: tako so nas izučili izumitelji "politike", Atenčani v stari Grčiji. Politika je bila takrat dejavnost, vezana na polis, na mestno državo. Gre torej za konstruktivno držo skupnosti za javno dobro v državi. Antipolitika je zato v izvirnem smislu egoistično zanikanje in zavračanje skrbi za javno dobro. No, in termin "antipolitika" se je prijel Grillovega gibanja. In na tem mestu lahko vidimo svojevrsten paradoks. Je Grillova antipolitika bolj antipolitična od tem, ki se ponujajo v pravi politiki? Ni dvoma o tem, da je Grillo izvrsten populist: izhaja namreč iz gledaliških vrst in je uveljavljen komik. Ampak, kljub vsemu, so njegovi predlogi bolj antipolitični od tega, s čimer nas hrani

uradna politika? Marsikdo je pozabil, zakaj je propadla prva republika: korupcija in klientelizem v največjih strankah in veliki val Tangentopolija. Najbolj naravna stvar bi morala torej biti, da se po letu 1992 v italijansko zakonodajo vpiše prepoved pasivne volilne pravice vsem tistim, ki so bili pravnomnočno obsojeni za hujše prekrške, med katere je treba prišteti tudi t.i.

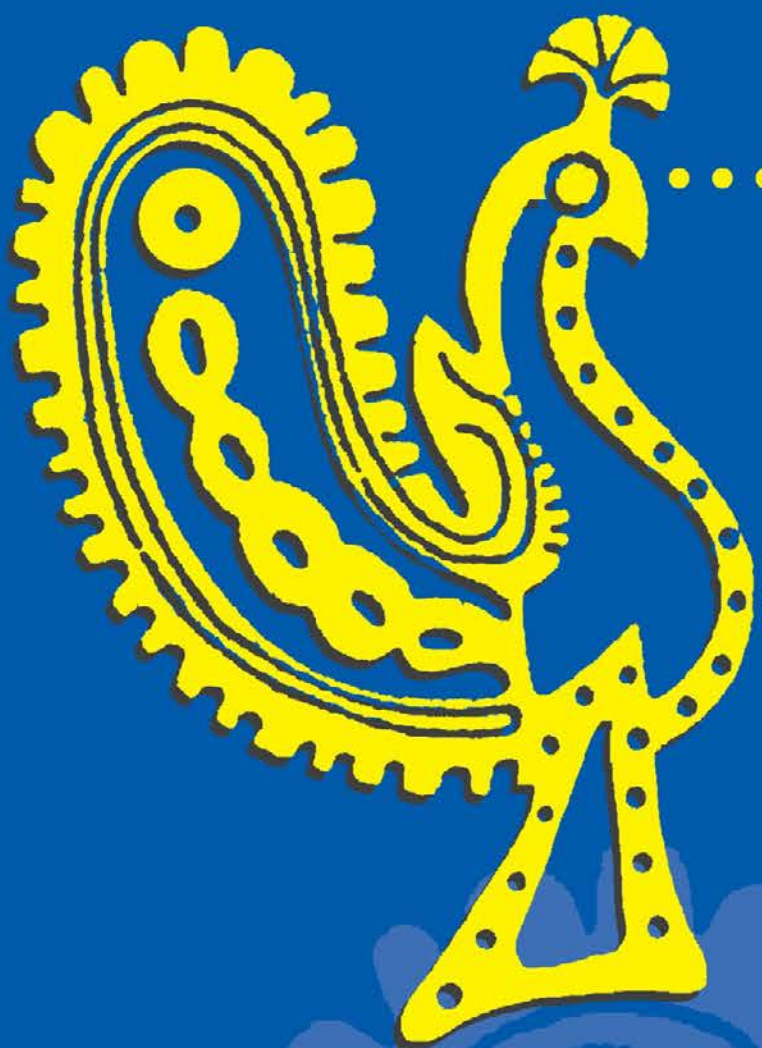

ekonomsko-finančne zločine. In? Od vsega tega ni bilo ničesar. Pa da ne boste mislili, da govorim o Berlusconiju. Oziroma ne samo o njem. Tudi leva sredina se je izkazala na tem področju: tak primer je bil zakon o pomilostitvah (t.i. "indulto"), ki je na prostost spravil prav številne zločine belih

ovratnikov. Pred dvema poletjema je bil na udaru Antonio Fazio, takratni guverner Banke Italije. Vsi so bili zgroženi, kako da se je primer klientelizma tako očito dogajal na tako pomembni finančni instituciji. In ustreznim organom se je šele takrat posvetilo, da je bilo pravzaprav za samim primerom Fazio nekaj narobe v sistemu: v Italiji je bila do takrat funkcija guvernerja Banke Italije dosmrtna. Torej, guverner je lahko počenjal, kar je želel, ker nihče ga ni mogel zamenjati. Tako odgovorna funkcija, pa nobenega nadzornega organa. Dobra je ta naša demokracija. In ali ne bi bilo primerneje te "spodrslljaje" preimenovali v antipolitiko?

P.S. Da ne bo pomote... danes, ko smo v oddaji Porta a porta prisiljeni spremljati pravljanje družine Savoia, ki s svojimi prostaskimi, nespodobnimi in srhljivo nadutimi zahtevami toži italijansko državo za več stotin milijonov evrov, se nam že nekoliko toži po časih, ko so časopisi obravnavali Faziove pogruntavščine.

Andrej Černic

*primorski
tednik*

moj glas
tvoj glas
naš glas
naš glas
naš glas

Naj postane
NOVI GLAS
tudi tvoj Glas!

NAROČNINA ZA LETO 2008:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 85,00 evrov

Novi naročnik ali tisti, ki podari naročnino
na naš tednik novemu naročniku, bo prejel
v **dar** letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve
družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2008
- Marjanka Rebula, VAS NA JASI
- ŽIVLJENJSKA POT RAFKA PREMRLA
- Milan Pasarit, PRAVLJICE ZA MOJE MALČKE

Obiščite nas tudi na naši novi spletni strani: www.noviglas.eu